

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOTZI
της 12ης Σεπτεμβρίου 2017¹

Υπόθεση C-291/16

Schweppes SA
κατά
Red Paralela SL,
Red Paralela BCN SL, πρώην Carboneiques Montaner SL,
παρισταμένων των:
Orangina Schweppes Holding BV,
Schweppes International Ltd,
Exclusivas Ramirez SL

[αίτηση του Juzgado de lo Mercantil n° 8 de Barcelona (εμποροδικείου αριθ. 8 της Βαρκελώνης,
Ισπανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Σήματα – Οδηγία 2008/95/EK – Άρθρο 7, παράγραφος 1 – Ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος – Παράλληλα σήματα – Εκχώρηση των σημάτων για τμήμα του εδάφους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX)»

1. Περισσότερο από είκοσι έτη μετά την απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), υποβάλλονται εκ νέου στην κρίση του Δικαστηρίου προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα στο πλαίσιο της εκούσιας κατατμήσεως παράλληλων δικαιωμάτων που έχουν την ίδια προέλευση και γεννήθηκαν σε διάφορα κράτη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX). Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο καλείται εκ νέου να εξετάσει την ισορροπία μεταξύ της προστασίας του δικαιώματος επί του σήματος και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

2. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως αφορά ειδικότερα την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων², καθώς και του άρθρου 36 ΣΛΕΕ.

3. Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της ισπανικής εταιρίας Schweppes SA, αφενός, και των Red Paralela SL και Red Paralela BCN SL, πρώην Carboneiques Montaner SL (στο εξής, από κοινού: Red Paralela), αφετέρου, με αντικείμενο την εισαγωγή από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ισπανία από τις τελευταίες φιαλών τόνικ οι οποίες φέρουν το σήμα SCHWEPES.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² ΕΕ 2008, L 299, σ. 25. Η οδηγία 2008/95 καταργείται από τις 15 Ιανουαρίου 2019 με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2015, L 336, σ. 1), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 12 Ιανουαρίου 2016 και της οποίας το άρθρο 15 αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στο άρθρο 7 της οδηγίας 2008/95.

Η διαδικασία της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

4. Η προέλευση του σήματος SCHWEPPEES ανάγεται στο έτος 1783, όταν ο Jacob Schweggenhardt επινόησε την πρώτη βιομηχανική διεργασία ανθρακώσεως του νερού, με αποτέλεσμα τη δημιουργία του γνωστού τότε με την ονομασία «Schweggenhardt's Soda Water» ποτού, και ίδρυσε την εταιρία J. Schweggenhardt & Co. στη Γενεύη (Ελβετία). Με την πάροδο του χρόνου, το σήμα SCHWEPPEES έγινε παγκοσμίως γνωστό στην αγορά τόνικ.

5. Στην Ευρώπη, το σημείο «Schweggenhardt» έχει καταχωριστεί ως μια σειρά εθνικών, λεκτικών και εικονιστικών σημάτων, πανομοιότυπων ή σχεδόν πανομοιότυπων, σε όλα τα κράτη μέλη του ΕΟΧ.

6. Επί σειρά ετών η Cadbury Schweggenhardt υπήρξε μοναδικός δικαιούχος των διάφορων αυτών καταχωρίσεων. Το 1999 εκχώρησε στον όμιλο Coca-Cola Company (στο εξής: Coca-Cola) τα δικαιώματα επί των σημάτων SCHWEPPEES σε δεκατρία κράτη μέλη του ΕΟΧ, παραμένοντας δικαιούχος των εν λόγω δικαιωμάτων στα δεκαοκτώ άλλα κράτη³. Το 2009, η Cadbury Schweggenhardt, η οποία μετονομάστηκε σε Orangina Schweggenhardt Group (στο εξής: όμιλος Orangina Schweggenhardt), εξαγοράστηκε από τον ιαπωνικό όμιλο Suntory.

7. Δικαιούχος των καταχωρισθέντων στην Ισπανία σημάτων SCHWEPPEES είναι η Schweggenhardt International Ltd, αγγλική θυγατρική της Orangina Schweggenhardt Holding BV, ελέγχουσας μητρικής εταιρίας του ομίλου Orangina. Η Schweggenhardt, ισπανική θυγατρική της Orangina Schweggenhardt Holding, είναι δικαιούχος αποκλειστικής άδειας εκμεταλλεύσεως των εν λόγω σημάτων στην Ισπανία.

8. Στις 29 Μαΐου 2014 η Schweggenhardt άσκησε αγωγή για παραποίηση/απομίμηση κατά της Red Paralela, λόγω της εισαγωγής από το Ηνωμένο Βασίλειο και της εμπορίας στην Ισπανία φιαλών τόνικ που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES. Κατά τη Schweggenhardt, οι εν λόγω πράξεις είναι παράνομες, δεδομένου ότι οι ως άνω φιάλες τόνικ παράχθηκαν και διατέθηκαν όχι από την ίδια ή με τη συγκατάθεσή της, αλλά από την Coca-Cola, η οποία δεν έχει καμία σχέση με τον όμιλο Orangina Schweggenhardt. Στο πλαίσιο αυτό, η Schweggenhardt υποστηρίζει ότι, λαμβανομένης υπόψη της ταυτότητας των επίμαχων σημείων και προϊόντων, ο καταναλωτής δεν είναι σε θέση να διακρίνει την εμπορική προέλευση των εν λόγω φιαλών.

9. Η Red Paralela αντέκρουσε την αγωγή για παραποίηση/απομίμηση επικαλούμενη την ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος, ως αποτέλεσμα σιωπηρής συγκαταθέσεως, όσον αφορά τα προϊόντα που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES και προέρχονται από κράτη μέλη της Ένωσης στα οποία η Coca-Cola είναι δικαιούχος του εν λόγω σήματος. Επιπλέον, η Red Paralela βεβαιώνει ότι υφίστανται αναμφισβήτητα νομικοί και οικονομικοί δεσμοί μεταξύ της Coca-Cola και της Schweggenhardt International στο πλαίσιο της από κοινού εκμεταλλεύσεως του σημείου «Schweggenhardt» ως παγκόσμιου σήματος⁴.

³ Στις γραπτές παρατηρήσεις της, η Schweggenhardt επισημαίνει ότι η αρχική πρόθεση της Cadbury Schweggenhardt να εκχωρήσει στην Coca-Cola το σήμα SCHWEPPEES σε παγκόσμιο επίπεδο προσέκρουσε στην αντίθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με αποτέλεσμα την κατάτμηση του σήματος στο έδαφος του ΕΟΧ.

⁴ Η Red Paralela άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ανταγωγή κατά των Schweggenhardt, Orangina Schweggenhardt Holding και Schweggenhardt International, αφενός, για παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και, αφετέρου, για αθέμιτο ανταγωνισμό. Ακολούθως, η Red Paralela απέσυρε το πρώτο αίτημα της ανταγωγής της, δεδομένου, κατόπιν καταγγελίας που κατέθεσε στην Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (εθνική επιτροπή αγορών και ανταγωνισμού, Ισπανία), η επιτροπή αυτή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Schweggenhardt λόγω δυνητικά επιζήμιων για τον ανταγωνισμό ενεργειών, συνιστάμενων στη σύναψη συμφωνιών με τους ανεξάρτητους διανομείς της στην Ισπανία, περιλαμβανομένης της Exclusivas Ramírez SL, εταιρίας κατά της οποίας ασκήθηκε επίσης η ανταγωγή, με στόχο τον περιορισμό της διανομής και της εμπορίας στην Ισπανία των προσδιοριζόμενων με το σήμα SCHWEPPEES προϊόντων τα οποία δεν παρήγαγε η εταιρία αυτή και τον περιορισμό των παράλληλων εξαγωγών των εν λόγω προϊόντων. (Expediente S/DC/0548/15 SCHWEPPEES). Στις 29 Ιουνίου 2017, κατόπιν της αποδοχής από τη SCHWEPPEES ορισμένων δεσμεύσεων ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των εν λόγω συμφωνιών, η διαδικασία αυτή περατώθηκε χωρίς διαπίστωση παραβάσεως (η απόφαση περί περατώσεως της διαδικασίας δημοσιεύεται στον διαδικτυακό τόπο της Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.cnmc.es/sites/default/files/1724145_1.pdf).

10. Το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε τα ακόλουθα λυσιτελή για την υπό κρίση υπόθεση πραγματικά περιστατικά:

- καίτοι είναι δικαιούχος των παράλληλων σημάτων μόνο σε μερικά από τα κράτη μέλη του ΕΟΧ, η Schweppes International συνέβαλε στην προώθηση της συνολικής δημόσιας εικόνας του σήματος SCHWEPPEES·
- η Coca-Cola, δικαιούχος των καταχωρισμένων στα άλλα κράτη μέλη του ΕΟΧ παράλληλων σημάτων, συνέβαλε στη διατήρηση της εν λόγω συνολικής δημόσιας εικόνας·
- η εν λόγω συνολική δημόσια εικόνα προκαλεί σύγχυση στο ενδιαφερόμενο ισπανικό κοινό όσον αφορά την εμπορική προέλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES·
- η Schweppes International είναι υπεύθυνη για τον ειδικά αφιερωμένο στο σήμα SCHWEPPEES ευρωπαϊκό διαδικτυακό τόπο (www.schweppes.eu), ο οποίος περιέχει όχι μόνο γενικές πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα του εν λόγω σήματος, αλλά και συνδέσμους προς διάφορους τοπικούς διαδικτυακούς τόπους και, ιδίως, προς τον διαδικτυακό τόπο του Ηνωμένου Βασιλείου τον οποίο διαχειρίζεται η Coca-Cola·
- η Schweppes International, η οποία δεν έχει κανένα δικαίωμα επί του σήματος SCHWEPPEES στο Ηνωμένο Βασίλειο (όπου δικαιούχος του σήματος είναι η Coca-Cola), μνημονεύει στον διαδικτυακό της τόπο τη βρετανική προέλευση του σήματος·
- η Schweppes International και η Schweppes χρησιμοποιούν στις διαφημίσεις τους την εικόνα των προϊόντων του Ηνωμένου Βασιλείου·
- στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Schweppes International προβάλλει στα κοινωνικά δίκτυα και ενημερώνει την πελατεία για τα προϊόντα που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES·
- η παρουσίαση των προϊόντων που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES τα οποία διαθέτει η Schweppes International είναι πολύ παρόμοια –ακόμη και πανομοιότυπη σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως το Βασίλειο της Δανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών– με εκείνη των φερόντων το ίδιο σήμα προϊόντων προελεύσεως Ηνωμένου Βασιλείου·
- η Schweppes International, της οποίας η έδρα βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, και η Coca-Cola συνυπάρχουν ειρηνικά στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου·
- μετά την εκχώρηση, το 1999, μέρους των παράλληλων σημάτων στην Coca-Cola, οι δύο δικαιούχοι των σημάτων SCHWEPPEES στον ΕΟΧ ζήτησαν παράλληλα, ο καθένας στη δική του περιοχή ισχύος του σήματος, την καταχώριση νέων σημάτων SCHWEPPEES, πανομοιότυπων ή παρόμοιων για τα ίδια προϊόντα (όπως, για παράδειγμα, το σήμα SCHWEPPEES ZERO)·
- καίτοι η Schweppes International είναι ο δικαιούχος των παράλληλων σημάτων στις Κάτω Χώρες, η εκμετάλλευση του σήματος στην εν λόγω χώρα (ήτοι, η παραγωγή, η εμφιάλωση και η εμπορία του προϊόντος) πραγματοποιείται από την Coca-Cola ως δικαιοδόχο·
- η Schweppes International δεν αντιτίθεται στην εμπορία, στο Διαδίκτυο, προϊόντων προελεύσεως Ηνωμένου Βασιλείου που φέρουν το σχετικό σήμα σε αρκετά κράτη μέλη του ΕΟΧ, στα οποία είναι δικαιούχος των δικαιωμάτων επί του σήματος SCHWEPPEES, όπως στη Γερμανία και στη Γαλλία. Εξάλλου, προϊόντα που φέρουν το εν λόγω σήμα πωλούνται στο σύνολο του εδάφους του ΕΟΧ μέσω διαδικτυακών πυλών, χωρίς διάκριση όσον αφορά την προέλευσή τους·

- η Coca-Cola δεν αντιτάχθηκε, βάσει των δικαιωμάτων της επί του σήματος, στην αίτηση καταχωρίσεως υποδείγματος της Ένωσης, το οποίο περιείχε το λεκτικό στοιχείο «Schweppes», την οποία κατέθεσε η Schweppes International.

11. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Juzgado de lo Mercantil nº 8 de Barcelona (εμποροδικείο αριθ. 8 της Βαρκελώνης, Ισπανία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1. Συνάδει με το άρθρο 36 ΣΛΕΕ, με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436 η εκ μέρους δικαιούχου σήματος καταχωρισμένου σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη παρεμπόδιση της παράλληλης εισαγωγής ή εμπορίας προϊόντων με σήμα πανομοιότυπο ή σχεδόν πανομοιότυπο, του οποίου δικαιούχος είναι τρίτος, προερχομένων από άλλο κράτος μέλος, όταν ο εν λόγω δικαιούχος συνέβαλε στην προώθηση της συνολικής δημόσιας εικόνας του σήματος συνδεδεμένη με το κράτος μέλος προελεύσεως των προϊόντων των οποίων τη εισαγωγή επιδιώκει να απαγορεύσει;
2. Συνάδει με το άρθρο 36 ΣΛΕΕ, με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436 η πώληση προϊόντος φέροντος σήμα που έχει καταστεί παγκοίμως γνωστό εντός της Ένωσης, όταν οι δικαιούχοι των καταχωρισμένων σημάτων διατηρούν μια συνολική δημόσια εικόνα του σήματος σε ολόκληρο τον ΕΟΧ η οποία προκαλεί σύγχυση στον μέσο καταναλωτή σχετικά με την εμπορική προέλευση του προϊόντος;
3. Συνάδει με το άρθρο 36 ΣΛΕΕ, με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436 η εκ μέρους του δικαιούχου πανομοιότυπων ή παρόμοιων εθνικών σημάτων καταχωρισμένων σε διαφορετικά κράτη μέλη αντίθεση στην εισαγωγή σε κράτος μέλος στο οποίο αυτός είναι δικαιούχος του σήματος προϊόντων τα οποία φέρουν σήμα πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το δικό του, προερχομένων από κράτος μέλος στο οποίο ο ίδιος δεν είναι δικαιούχος του σήματος, ενώ τουλάχιστον σε ένα άλλο κράτος μέλος στο οποίο είναι δικαιούχος του σήματος αυτός έχει επιτρέψει, ρητώς ή σιωπηρώς, την εισαγωγή των ίδιων προϊόντων;
4. Συνάδει με το άρθρο 36 ΣΛΕΕ, με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436 η εκ μέρους του δικαιούχου Α σήματος Χ καταχωρισμένου σε ένα κράτος μέλος αντίθεση στην εισαγωγή προϊόντων που φέρουν το εν λόγω σήμα εάν τα εν λόγω προϊόντα προέρχονται από άλλο κράτος μέλος όπου είναι καταχωρισμένο ένα σήμα Υ, πανομοιότυπο με το Χ, από άλλον δικαιούχο Β ο οποίος το εμπορεύεται και:
 - αμφότεροι οι δικαιούχοι Α και Β έχουν στενές εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, καίτοι δεν πρόκειται για σχέσεις αλληλεξαρτήσεως για την από κοινού εκμετάλλευση του σήματος Χ·
 - αμφότεροι οι δικαιούχοι Α και Β έχουν συντονισμένη στρατηγική όσον αφορά το σήμα προωθώντας σκόπιμα στο οικείο κοινό ενιαία ή συνολική εμφάνιση ή εικόνα σήματος· ή
 - αμφότεροι οι δικαιούχοι Α και Β έχουν στενές εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, καίτοι δεν πρόκειται για σχέσεις αλληλεξαρτήσεως για την από κοινού εκμετάλλευση του σήματος Χ, και έχουν επιπλέον συντονισμένη στρατηγική όσον αφορά το σήμα, προωθώντας σκόπιμα στο οικείο κοινό μίαν ενιαία ή συνολική εμφάνιση ή εικόνα σήματος;»

12. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν στο Δικαστήριο η Schweppes, η Red Paralela, η Schweppes International, η Orangina Schweppes Holding, η Ελληνική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή.

13. Η Schweppes, η Red Paralela, η Schweppes International, η Orangina Schweppes Holding και η Επιτροπή αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η οποία διεξήχθη την 31η Μαΐου 2017.

Ανάλυση

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

14. Η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding ζητούν από το Δικαστήριο να κρίνει απαράδεκτη την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

15. Υποστηρίζουν, πρώτον, ότι τα πραγματικά περιστατικά που εκθέτει το αιτούν δικαστήριο όχι μόνο ενέχουν πρόδηλο σφάλμα⁵, αλλά είναι επίσης ελλιπή, καθόσον η θέση της Schweppes και της Schweppes International παραλείφθηκε σκοπίμως και αυθαιρέτως, κατά παράβαση των δικαιωμάτων άμυνάς τους⁶.

16. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, η διαπίστωση και η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή⁷. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο αποκλειστικώς να αποφαινείται επί της ερμηνείας ή του κύρους του δικαίου της Ένωσης με βάση τη νομική κατάσταση και τα πραγματικά περιστατικά όπως περιγράφονται από το αιτούν δικαστήριο, προκειμένου να παράσχει στο δικαστήριο αυτό τα στοιχεία που είναι χρήσιμα για την επίλυση της διαφοράς που έχει υποβληθεί στην κρίση του⁸. Επομένως, τα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Juzgado de lo Mercantil nº 8 de Barcelona (εμποροδικείο αριθ. 8 της Βαρκελώνης) πρέπει να απαντηθούν βάσει των πραγματικών περιστατικών που εκτίθενται από αυτό στην απόφαση περί παραπομπής.

17. Δεύτερον, η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding υποστηρίζουν ότι τα υποβαλλόμενα προδικαστικά ερωτήματα είναι αόριστα και βασίζονται σε γενικές και υποθετικές δηλώσεις. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει την ανάγκη υποβολής και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων αυτών.

18. Κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, με την οποία το Δικαστήριο τους παρέχει τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς επί της οποίας καλούνται να αποφανθούν⁹. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, το επιλαμβανόμενο της διαφοράς εθνικό δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, μπορεί να εκτιμήσει καλύτερα τόσο την ανάγκη προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο¹⁰. Ωστόσο, εναπόκειται στο

5 Ειδικότερα, η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding αρνούνται ότι υφίστανται νομικοί και οικονομικοί δεσμοί μεταξύ του ομίλου Orangina Schweppes και της Coca-Cola, ιδίως υπό την έννοια οικονομικής ή/και νομικής εξαρτήσεως, ότι προϊόντα παραχθέντα από την Coca-Cola εμφανίστηκαν σε οποιαδήποτε ιστοσελίδα που φιλοξενείται σε κάποιον χώρο ανήκοντα στον όμιλο Orangina Schweppes, ότι ο όμιλος Orangina Schweppes ιδιοποιήθηκε την εδαφική περιοχή του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά το σήμα SCHWEPPEES, ότι χρησιμοποιεί προϊόντα παράγόμενα από την Coca-Cola στη θεσμική διαφήμισή της, ότι δεν προασπίζεται τα δικαιώματά του βιομηχανικής ιδιοκτησίας στην αγορά και αφήνει να προκληθεί σύγχυση στους καταναλωτές και ότι εφαρμόζει με την Coca-Cola συντονισμένη πολιτική καταχωρίσεως των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

6 Συναφώς, η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding επισημαίνουν ότι η Schweppes άσκησε κατά της αποφάσεως περί παραπομπής αγωγή ακυρώσεως δικαστικών πράξεων, την οποία το αιτούν δικαστήριο έκρινε απαράδεκτη, και η οποία ενδέχεται να αποτελέσει στο μέλλον αντικείμενο της καλούμενης προσφυγής «amparo» (προσφυγής λόγω προσβολής των συνταγματικών δικαιωμάτων) ενώπιον του Tribunal Constitucional (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ισπανία).

7 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2012, Rintisch (C-553/11, EU:C:2012:671, σκέψη 15), και της 28ης Ιουλίου 2016, Kratzer (C-423/15, EU:C:2016:604, σκέψη 27).

8 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2006, Chateignier (C-346/05, EU:C:2006:711, σκέψη 22), και της 28ης Ιουλίου 2016, Kratzer (C-423/15, EU:C:2016:604, σκέψη 27).

9 Βλ., συναφώς, ιδίως, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Meilicke (C-83/91, EU:C:1992:332, σκέψη 22), της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 83), και της 24ης Οκτωβρίου 2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, σκέψη 36).

10 Βλ., συναφώς, ιδίως, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Lourenço Dias (C-343/90, EU:C:1992:327, σκέψη 15), της 21ης Φεβρουαρίου 2006, Ritter-Coulais (C-152/03, EU:C:2006:123, σκέψη 14), της 24ης Οκτωβρίου 2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, σκέψη 37), και της 28ης Ιουλίου 2016, Association France Nature Environnement (C-379/15, EU:C:2016:603, σκέψη 46).

Δικαστήριο, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να εξετάσει τις συνθήκες υπό τις οποίες του έχουν υποβληθεί τα ερωτήματα από το εθνικό δικαστήριο, προκειμένου να εξακριβώσει τη δική του αρμοδιότητα και, ειδικότερα, να προσδιορίσει αν η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που ζητείται έχει σχέση με το υποστατό και το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, ώστε το Δικαστήριο να μην οδηγείται στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμοδοτήσεων επί γενικών και υποθετικών ερωτημάτων¹¹.

19. Εν προκειμένω, δεν προκύπτει ούτε από την προδικαστική παραπομπή ούτε από τα έγγραφα που προσκόμισε η Schweppes ότι τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα προδήλως δεν έχουν σχέση με το υποστατό ή/και το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης. Εξάλλου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται μια τέτοια σχέση λόγω της αμφισβήτησεως και μόνο από έναν εκ των διαδίκων του βασίμου των πραγματικών διαπιστώσεων του αιτούντος δικαστηρίου.

20. Τέλος, η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding προβάλλουν ότι, εφόσον η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα έχει παγιωθεί, η ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που ζητεί το αιτούν δικαστήριο αφορά σαφή πράξη (*acte clair*). Ως εκ τούτου, η προσφυγή στο Δικαστήριο δεν είναι αναγκαία και η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να κριθεί अपараδεκτή.

21. Συναφώς, επισημαίνω ότι το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι η περίπτωση ότι η απάντηση σε προδικαστικό ερώτημα μπορεί σαφώς να συναχθεί από τη νομολογία ή δεν υφίσταται καμία εύλογη αμφιβολία, κατά την έννοια της αποφάσεως της 6ης Οκτωβρίου 1982, *Cilfit* κ.λπ. (283/81, EU:C:1982:335) –εάν υποτεθεί ότι αυτό συμβαίνει όντως στην υπό κρίση υπόθεση–, ουδόλως εμποδίζει εθνικό δικαστήριο να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα¹² και δεν καθιστά το Δικαστήριο αναρμόδιο να αποφανθεί επί του ερωτήματος αυτού¹³. Επιπροσθέτως, η νομολογία που διαμορφώθηκε με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, *Cilfit* κ.λπ. (283/81, EU:C:1982:335), καθιστά το εθνικό δικαστήριο μόνο αρμόδιο να εκτιμά αν η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής, ώστε να μην υφίσταται ουδέν περιθώριο εύλογης αμφιβολίας, και, συνεπώς, να αποφασίζει να μην υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα περί ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που ανέκυψε ενώπιόν του¹⁴ και να το επιλύει με δική του ευθύνη¹⁵.

22. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η προδικαστική παραπομπή πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

23. Με τα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, υπό περιστάσεις όπως οι εκτιθέμενες στην απόφαση περί παραπομπής, αντιβαίνει στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95¹⁶ η επίκληση, από τον δικαιούχο του δικαιούχου εθνικού σήματος, του αποκλειστικού δικαιώματος που διαθέτει ο δικαιούχος του εθνικού σήματος, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο το σήμα είναι καταχωρισμένο, προκειμένου να αντισταθεί στην εισαγωγή ή/και στην εμπορία στο κράτος αυτό

11 Βλ., συναφώς, ιδίως, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1981, *Foglia* (244/80, EU:C:1981:302, σκέψεις 18 και 21), της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, *Inspire Art* (C-167/01, EU:C:2003:512, σκέψη 45), καθώς και της 24ης Οκτωβρίου 2013, *Stoilov i Ko* (C-180/12, EU:C:2013:693, σκέψη 38).

12 Βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, *Cilfit* κ.λπ. (283/81, EU:C:1982:335, σκέψεις 15 επ.).

13 Απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, *UGT-Rioja* κ.λπ. (C-428/06 έως C-434/06, EU:C:2008:488, σκέψεις 42 και 43).

14 Βλ. αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, σκέψη 37, καθώς και της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *X και van Dijk* (C-72/14 και C-197/14, EU:C:2015:564, σκέψη 58).

15 Απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *X και van Dijk* (C-72/14 και C-197/14, EU:C:2015:564, σκέψη 58).

16 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436, το οποίο μνημονεύεται επίσης στα προδικαστικά ερωτήματα, δεν εφαρμόζεται στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης.

προϊόντων που φέρουν πανομοιότυπο σήμα προερχόμενα από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος, το οποίο ανήκε προηγουμένως στον όμιλο στον οποίο ανήκουν τόσο ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής όσο και ο δικαιοδόχος του, είναι τρίτος ο οποίος απέκτησε τα δικαιώματα επ' αυτού μέσω εκχωρήσεως.

24. Τα ερωτήματα αυτά θα εξεταστούν από κοινού. Προς τούτο, θα υπενθυμίσω, καταρχάς, τις αρχές που έχει θέσει η νομολογία όσον αφορά την ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, μεταξύ άλλων στις περιπτώσεις κατατμήσεως παράλληλων δικαιωμάτων σε περισσότερα κράτη του ΕΟΧ, τα οποία είχαν αρχικά τον ίδιο δικαιούχο. Εν συνεχεία, θα αναλύσω τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω αρχές μπορούν να εφαρμοστούν σε περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως. Τέλος, βάσει της αναλύσεως αυτής, θα προτείνω μια απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

Ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα

25. Οι νομοθεσίες των κρατών μελών αναγνωρίζουν, καταρχήν, στον δικαιούχο σήματος το δικαίωμα να αντιτίθεται στην εισαγωγή και στην εμπορία από τρίτους προϊόντων που φέρουν το οικείο σήμα¹⁷. Όταν τα εν λόγω προϊόντα προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, η άσκηση του δικαιώματος συνεπάγεται περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Δεδομένου ότι δικαιολογείται για λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, ένας τέτοιος περιορισμός εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 36, πρώτη περίοδος, ΣΛΕΕ και, επομένως, επιτρέπεται, εκτός εάν συνιστά «μέσο αυθαίρετων διακρίσεων» ή «συγκεκριμενοποιημένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών», βάσει της δεύτερης περιόδου του ίδιου άρθρου.

26. Η αρχή της αναλώσεως των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, η οποία εισήχθη στο δίκαιο της Ένωσης μέσω της νομολογίας και κωδικοποιήθηκε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104¹⁸, ακολούθως στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 και, τέλος, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2436¹⁹, οριοθετεί την έκταση των δικαιωμάτων αποκλειστικότητας που αναγνωρίζουν τα κράτη μέλη, προκειμένου να αποφεύγεται η άσκησή τους με τρόπο συνεπαγόμενο τον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς μέσω της στεγανοποίησης των εθνικών αγορών.

27. Με σκοπό την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ εδαφικότητας του σήματος και ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, η εν λόγω αρχή προβλέπει ότι, όταν ένα προϊόν το οποίο φέρει νομίμως το σήμα τίθεται σε κυκλοφορία στην αγορά της Ένωσης (και, ευρύτερα, του ΕΟΧ) με τη συγκατάθεση του δικαιούχου ή από τον δικαιούχο, ο δικαιούχος δεν μπορεί, κάνοντας χρήση του δικαιώματος αποκλειστικότητας που διαθέτει, να αντιτίθεται στη περαιτέρω κυκλοφορία του εν λόγω προϊόντος.

28. Η αρχή διατυπώθηκε για πρώτη φορά στην απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115)²⁰. Στην εν λόγω απόφαση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι, καίτοι η Συνθήκη δεν θίγει την υπόσταση δικαιωμάτων αναγνωριζόμενων από τη νομοθεσία κράτους μέλους στον τομέα της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων

¹⁷ Υπενθυμίζεται ότι οι κανόνες σχετικά με τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα καθώς και σχετικά με τα δικαιώματα που απολαύουν οι δικαιούχοι σημάτων στην Ένωση είναι πλήρως εναρμονισμένοι. Συναφώς, βλ., σχετικά με την πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), απόφαση της 3ης Ιουνίου 2010, Coty Prestige Lancaster Group (C-127/09, EU:C:2010:313, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, απόφαση της 16ης Ιουλίου 1998, Silhouette International Schmied (C-355/96, EU:C:1998:374, σκέψεις 25 και 29).

¹⁸ Βλ. υποσημείωση 17 των παρούσων προτάσεων.

¹⁹ Βλ., επίσης, άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), καθώς και άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1), ο οποίος αντικαθιστά τον κανονισμό 207/2009 από την 1η Οκτωβρίου 2017.

²⁰ Η ίδια αρχή είχε ήδη καθιερωθεί όσον αφορά τα συγγενή προς τα δικαιώματα δημιουργού δικαιώματα στην απόφαση της 8ης Ιουνίου 1971, Deutsche Grammophon Gesellschaft (78/70, EU:C:1971:59, σκέψη 12). Όσον αφορά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (15/74, EU:C:1974:114, σκέψεις 10 έως 12).

μπορεί, εντούτοις, να θίγεται από τις απαγορεύσεις της Συνθήκης²¹. Ακολούθως, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι «το άρθρο 36 [ΣΛΕΕ], ως επιφέρει εξαίρεση σε μία από τις θεμελιώδεις αρχές της [εσωτερικής] αγοράς δεν επιτρέπει παρεκκλίσεις στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων παρά στο μέτρο που αυτές δικαιολογούνται από την προστασία των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο αυτής της ιδιοκτησίας»²². Το Δικαστήριο συνεχίζει επισημαίνοντας ότι, στον τομέα των σημάτων, το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής ιδιοκτησίας συνίσταται κυρίως «στο να διασφαλίσει στον κάτοχο το αποκλειστικό δικαίωμα χρησιμοποίησής του σήματος, για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία ενός προϊόντος, και να τον προστατεύει από τους ανταγωνιστές του που θα είχαν την πρόθεση να καταχραστούν τη θέση και τη φήμη του σήματος πωλώντας προϊόντα φέροντα παρανόμως αυτό το σήμα»²³. Λόγω του αντικειμένου αυτού, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εμπόδιο που προκύπτει από το δικαίωμα, το οποίο αναγνωρίζει στον δικαιούχο του σήματος η νομοθεσία κρατών μελών στον τομέα της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, να αντιτίθεται στην εισαγωγή του φέροντος το σήμα προϊόντος, «δεν δικαιολογείται όταν το προϊόν διατέθηκε νομίμως στην αγορά του κράτους μέλους από όπου εισάγεται, από τον ίδιο τον κάτοχο ή με τη συναίνεσή του, έτσι ώστε δεν μπορεί να γίνει λόγος περί καταχρηστικής χρησιμοποίησής ή παραποιήσής του σήματος»²⁴. Κατά το Δικαστήριο, στην αντίθετη περίπτωση, ο δικαιούχος του σήματος «θα είχε τη δυνατότητα να στεγανοποιήσει τις εθνικές αγορές και να επιφέρει μ' αυτόν τον τρόπο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, χωρίς ένας τέτοιος περιορισμός να είναι αναγκαίος για να του διασφαλίσει την ουσία του αποκλειστικού δικαιώματος που απορρέει από το σήμα»²⁵. Με άλλα λόγια, σε μια τέτοια περίπτωση, οι εμπορικές συναλλαγές θα «δυσχεραίνονταν αδικαιολόγητα»²⁶.

29. Η εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως απαιτεί να πληρούνται δύο προϋποθέσεις: αφενός η διάθεση εντός του ΕΟΧ στο εμπόριο των φερόντων το σήμα προϊόντων και, αφετέρου, η συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος για τη διάθεση στο εμπόριο, όταν αυτή δεν πραγματοποιείται απευθείας από τον ίδιο. Λόγω των περιορισμών που επιφέρει η εν λόγω αρχή στο αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος, το Δικαστήριο έχει την τάση να ερμηνεύει συσταλτικά τις έννοιες από τις οποίες εξαρτάται η εφαρμογή της.

30. Επομένως, όσον αφορά την πρώτη από τις δύο προμνησθείσες προϋποθέσεις, το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί της ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104, έκρινε ότι, κατά την εν λόγω διάταξη, υφίσταται «διάθεση στο εμπόριο» μόνο όταν τα φέροντα το σήμα προϊόντα έχουν όντως πωληθεί, δεδομένου ότι μόνο μια τέτοια πράξη πώλησής παρέχει τη δυνατότητα στον δικαιούχο να «αντλήσει οφέλη από την οικονομική αξία του σήματος» και στους τρίτους να αποκτήσουν «δικαίωμα διαθέσεως των προϊόντων που φέρουν το οικείο σήμα»²⁷.

21 Βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115, σκέψη 6).

22 Βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115, σκέψη 7).

23 Βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115, σκέψη 8).

24 Βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115, σκέψη 10).

25 Βλ. απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115, σκέψη 11).

26 Βλ., προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F.G. Jacobs στις υποθέσεις Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (C-427/93, C-429/93, C-436/93, C-71/94 και C-232/94, EU:C:1995:440, σημεία 60 και 61).

27 Βλ. απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2004, Peak Holding (C-16/03, EU:C:2004:759, σκέψεις 40 και 42). Βλ., επίσης, απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas (C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 32).

31. Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, η οποία αφορά τη διάθεση των φερόντων το σήμα προϊόντων στο εμπόριο από τον δικαιούχο αυτού, το Δικαστήριο διευκρίνισε, πάντοτε ερμηνεύοντας το άρθρο 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104, ότι η συγκατάθεση σε μια τέτοια διάθεση στο εμπόριο «συνιστά καθοριστικό στοιχείο» της αναλώσεως του αποκλειστικού δικαιώματος επί του σήματος²⁸ και πρέπει, επομένως, να εκδηλώνεται «κατά τρόπο που να εκφράζει με βεβαιότητα τη βούληση του δικαιούχου του σήματος να παραιτηθεί από το δικαίωμα αυτό»²⁹.

32. Μια τέτοια βούληση προκύπτει συνήθως από ρητή διατύπωση της σχετικής συγκαταθέσεως³⁰. Εντούτοις, όπως αναγνώρισε το Δικαστήριο στην απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 23), οι απαιτήσεις που απορρέουν από την προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων το οδήγησαν να δεχθεί ότι ο κανόνας αυτός «επιδέχεται διαρρυθμίσεις».

33. Επομένως, αφενός, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ανάλωση του αποκλειστικού δικαιώματος που παρέχει το σήμα υφίσταται, μεταξύ άλλων, όταν η διάθεση στο εμπόριο των προϊόντων πραγματοποιείται από *επιχειρηματία που συνδέεται οικονομικά* με τον δικαιούχο του σήματος, όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση του δικαιοδόχου³¹. Θα επανέλθω στο ενδεχόμενο αυτό κατωτέρω στις παρούσες προτάσεις.

34. Αφετέρου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου η πρώτη διάθεση στο εμπόριο των επίμαχων προϊόντων εντός του ΕΟΧ πραγματοποιήθηκε από πρόσωπο που δεν έχει κανένα οικονομικό σύνδεσμο με τον δικαιούχο του σήματος και χωρίς τη ρητή συγκατάθεση αυτού, η βούληση παραίτησεως από το αποκλειστικό δικαίωμα που παρέχει σήμα μπορεί να προκύψει από *σιωπηρή συγκατάθεση* του εν λόγω δικαιούχου, τέτοια δε συγκατάθεση μπορεί να συναχθεί βάσει των κριτηρίων που διατυπώνονται στη σκέψη 46 της αποφάσεως της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss (C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617)³².

35. Στην εν λόγω απόφαση, η οποία αφορούσε την περίπτωση πρώτης διαθέσεως στο εμπόριο, εκτός του ΕΟΧ, προϊόντων φερόντων σήμα, αλλά της οποίας η γενική εμβέλεια αναγνωρίστηκε στην απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψεις 26 επ.), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η συγκατάθεση σε διάθεση στο εμπόριο στον ΕΟΧ μπορεί επίσης να προκύψει σιωπηρώς από στοιχεία ή περιστάσεις προγενέστερα, σύγχρονα ή μεταγενέστερα της εν λόγω διαθέσεως στο εμπόριο, τα οποία, εκτιμώμενα από το εθνικό δικαστήριο, εκφράζουν, κατά τρόπο βέβαιο, παραίτηση του δικαιούχου από το δικαίωμά του³³.

36. Στις σκέψεις 53 έως 58 της ίδιας αποφάσεως, το Δικαστήριο προσέθεσε ότι τέτοιου είδους σιωπηρή συγκατάθεση πρέπει να στηρίζεται σε στοιχεία από τα οποία να μπορεί να αποδειχθεί, κατά τρόπο βέβαιο, η παραίτηση του δικαιούχου του σήματος από τη δυνατότητά του να αντιτάξει το αποκλειστικό του δικαίωμα και, ειδικότερα, η εν λόγω συγκατάθεση δεν μπορεί να προκύπτει από

28 Η πράξη της πρώτης διαθέσεως του προϊόντος στο εμπόριο από τον ίδιο του δικαιούχο (πώληση ή πράξη μεταβιβάσεως της κυριότητας) συνιστά τέτοια συγκατάθεση. Στην περίπτωση αυτή, η ανάλωση επέρχεται εκ του γεγονότος και μόνον της διαθέσεως στο εμπόριο και δεν εξαρτάται από τη συγκατάθεση του δικαιούχου για τη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων, βλ. απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2004, Peak Holding (C-16/03, EU:C:2004:759, σκέψεις 52 και 53).

29 Βλ. αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, Copad (C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 42), και της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 22).

30 Βλ. αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss (C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617, σκέψη 46), και της 23ης Απριλίου 2009, Copad (C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 42).

31 Βλ., συναφώς, αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 34), της 23ης Απριλίου 2009, Copad (C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 43), και της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 24).

32 Βλ. αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 25), και της 3ης Ιουνίου 2010, Coty Prestige Lancaster Group (C-127/09, EU:C:2010:313, σκέψη 37).

33 Βλ. απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss (C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617, σκέψη 46), όπως αποσαφηνίζεται με την απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 35 και διατακτικό).

απλή σιωπή του δικαιούχου αυτού³⁴. Συναφώς, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι σιωπηρή συγκατάθεση δεν μπορεί να προκύπτει, ιδίως, από την έλλειψη ανακοινώσεως, εκ μέρους του δικαιούχου του σήματος, προς όλους τους διαδοχικούς αγοραστές προϊόντων που διατέθηκαν στο εμπόριο εκτός ΕΟΧ με την οποία να δηλώνει την αντίθεσή του για εμπορία εντός του ΕΟΧ, από την έλλειψη ενδείξεως επί των προϊόντων περί απαγορεύσεως εμπορίας τους εντός του ΕΟΧ ή, ακόμη, από το γεγονός ότι ο δικαιούχος του σήματος μεταβίβασε την κυριότητα των φερόντων το σήμα προϊόντων χωρίς συμβατικές επιφυλάξεις και από το ότι, σύμφωνα με την εφαρμοστέα επί της συμβάσεως νομοθεσία, το μεταβιβασθέν δικαίωμα κυριότητας περιλαμβάνει, ελλείψει τέτοιων επιφυλάξεων, απεριόριστο δικαίωμα μεταπωλήσεως ή, τουλάχιστον, δικαίωμα μεταγενέστερης εμπορικής εκμεταλλεύσεως των προϊόντων εντός του ΕΟΧ³⁵.

37. Όσον αφορά το αντικείμενο της συγκαταθέσεως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι αυτό αφορά μόνο τη «μεταγενέστερη εμπορία» των φερόντων το σήμα προϊόντων, με αποτέλεσμα η αρχή της αναλώσεως να εφαρμόζεται μόνο σε σχέση με *συγκεκριμένα τεμάχια* του οικείου προϊόντος, ο δε δικαιούχος να μπορεί πάντοτε να απαγορεύσει τη χρήση του σήματος για τα τεμάχια τα οποία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο πρώτης διαθέσεως στο εμπόριο με τη συγκατάθεσή του³⁶.

38. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο βεβαίωσε επανειλημμένως ότι οι διατάξεις των οδηγιών της Ένωσης για τα σήματα, οι οποίες κατοχυρώνουν την αρχή της αναλώσεως των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα των κανόνων της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων³⁷.

Η ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα σε περίπτωση κατατμήσεως των παράλληλων αποκλειστικών δικαιωμάτων κοινής προελεύσεως

39. Το Δικαστήριο κλήθηκε τρεις φορές να εξετάσει αν ο δικαιούχος σήματος καταχωρισμένου σε διάφορα κράτη μέλη, το οποίο ανήκε αρχικά στο ίδιο πρόσωπο και αποτέλεσε μεταγενέστερα αντικείμενο κατατμήσεως, είτε εκούσιας είτε κατόπιν εφαρμογής δημοσίου καταναγκαστικού μέτρου, μπορεί να αντιτεθεί στην εισαγωγή, στο έδαφος στο οποίο προστατεύεται το δικαίωμά του, προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα, τα οποία τέθηκαν σε κυκλοφορία σε κράτος μέλος στο οποίο δικαιούχος του συγκεκριμένου σήματος είναι τρίτος.

40. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72) –εκδοθείσα πριν από την απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, Centrafarm και de Peijper (16/74, EU:C:1974:115), η οποία, όπως επισημαίνεται ανωτέρω, καθιέρωσε την αρχή της αναλώσεως όσον αφορά τα σήματα–, τα δικαιώματα επί του σήματος HAG στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο είχαν εκχωρηθεί το 1935 από τον δικαιούχο τους, τη γερμανική εταιρία HAG AG, στη βελγική θυγατρική της, Café Hag SA. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι μετοχές της Café Hag, τις οποίες οι βελγικές αρχές είχαν θέσει υπό μεσεγγύηση ως εχθρικά περιουσιακά στοιχεία, πωλήθηκαν σε τρίτους. Το 1971, η Café HAG εκχώρησε τα δικαιώματά της επί του σήματος HAG στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο στην εταιρία Van Zuylen Frères, η οποία δεν παρήγε η ίδια τα φέροντα το σήμα προϊόντα, αλλά τα προμηθευόταν από την Café HAG. Καθώς η HAG είχε αρχίσει να προμηθεύει σε Λουξεμβουργιανούς λιανοπωλητές προϊόντα που έφεραν το γερμανικό σήμα της HAG, η Van Zuylen

34 Βλ., επίσης, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009, Makro Zelfbedieningsgroothandel κ.λπ. (C-324/08, EU:C:2009:633, σκέψη 19).

35 Βλ. αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss (C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617, σκέψη 60), και της 3ης Ιουνίου 2010, Coty Prestige Lancaster Group (C-127/09, EU:C:2010:313, σκέψη 39). Επίσης, κατά το Δικαστήριο, η εφαρμογή των κανόνων της εθνικής νομοθεσίας που ρυθμίζουν το αντιτάξιμο προς τρίτους περιορισμών των πωλήσεων δεν μπορεί να προβληθεί προκειμένου η σιωπή του δικαιούχου του σήματος να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια των δικαιωμάτων που αυτό παρέχει, βλ. απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2001, Zino Davidoff και Levi Strauss (C-414/99 έως C-416/99, EU:C:2001:617, σκέψη 65).

36 Βλ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999, Sebago και Maison Dubois (C-173/98, EU:C:1999:347, σκέψεις 19 και 20).

37 Βλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1996, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (C-427/93, C-429/93 και C-436/93, EU:C:1996:282, σκέψη 27), και της 20ής Μαρτίου 1997, Phytheron International (C-352/95, EU:C:1997:170, σκέψη 18).

Frères άσκησε αγωγή για παραποίηση/απομίμηση ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου του Λουξεμβούργου, το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα που αφορούσαν την εφαρμογή, στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, της ερμηνείας των κανόνων της Συνθήκης σχετικά με τις συμπράξεις και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

41. Αφού διαπίστωσε ότι, κατόπιν της απαλλοτριώσεως της Café HAG, δεν υφίστατο κανένας νομικός, χρηματοδοτικός, τεχνικός ή οικονομικός δεσμός μεταξύ των δύο δικαιούχων των σημάτων που προέρχονταν από την κατάκτηση του σήματος HAG, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (άρθρο 101 ΣΛΕΕ) στα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης. Όσον αφορά την ερμηνεία των κανόνων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το Δικαστήριο υπενθύμισε, αφενός, ότι το δικαίωμα επί του σήματος προστατεύει τον νόμιμο δικαιούχο σήματος κατά παραποιήσεως/απομιμήσεως από πρόσωπα που στερούνται νομίμου τίτλου και, αφετέρου, ότι η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος μπορεί να συμβάλει στη στεγανοποίηση των αγορών και να θίξει κατ' αυτόν τον τρόπο την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ κρατών μελών. Το Δικαστήριο έκρινε ακολούθως ότι η αποκλειστικότητα του δικαιώματος επί του σήματος δεν μπορεί να προβάλλεται από τον δικαιούχο σήματος με σκοπό να απαγορευτεί η εμπορία σε κράτος μέλος εμπορευμάτων που έχουν νόμιμα παραχθεί σε άλλο κράτος μέλος με πανομοιότυπο σήμα της ίδιας προελεύσεως³⁸ (θεωρία της «κοινής προελεύσεως»)³⁹. Καθιερώνοντας τη λύση αυτή, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 14 της αποφάσεως της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72), ότι, «αν και σε μια [ενιαία αγορά], η ένδειξη της προέλευσης ενός προϊόντος με σήμα είναι χρήσιμη, η ενημέρωση σχετικά των καταναλωτών μπορεί πάντως να εξασφαλιστεί με άλλα μέσα που δεν θίγουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων».

42. Η θέση που υιοθέτησε το Δικαστήριο στην απόφαση της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72) –της οποίας προηγήθηκε, όσον αφορά τους κανόνες του ανταγωνισμού, η απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1971, Sirena (40/70, EU:C:1971:18, σκέψη 11), και η οποία επιβεβαιώθηκε με την απόφαση της 22ας Ιουνίου 1976, Terrapin (Overseas) (119/75, EU:C:1976:94, σκέψη 6)⁴⁰ –, ανετράπη στην απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359). Τα πραγματικά περιστατικά ήταν ίδια, με τη μόνη διαφορά ότι, αυτήν τη φορά, η HAG ήταν εκείνη που αντιτίθετο στην εισαγωγή από το Βέλγιο στη Γερμανία, από την εταιρία που διαδέχθηκε τη Van Zuylen Frères, προϊόντων που έφεραν το σήμα HAG. Εντούτοις, το Δικαστήριο έκρινε «αναγκαία την επανεκτίμηση της ερμηνείας που δόθηκε με την απόφαση εκείνη, βάσει της νομολογίας που έχει διαμορφωθεί βαθμιαία όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των γενικών κανόνων της Συνθήκης, και συγκεκριμένα στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων»⁴¹.

43. Αφού υπενθύμισε την αρχή της αναλώσεως των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, όπως αναπτύχθηκε στη νομολογία του, το Δικαστήριο τόνισε καταρχάς ότι, για να μπορεί να επιτελεί τη λειτουργία που του ανατίθεται στο πλαίσιο του συστήματος ανόθευτου ανταγωνισμού στο οποίο αποβλέπει η Συνθήκη, το σήμα πρέπει να παρέχει την «εγγύηση ότι όλα τα προϊόντα επί των οποίων έχει τεθεί έχουν κατασκευαστεί ή παραχθεί υπό τον έλεγχο μιας μόνο επιχείρησης, η οποία έχει την ευθύνη για την ποιότητά τους». Εν συνεχεία, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος –για την προστασία του οποίου γίνονται δεκτές παρεκκλίσεις από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων– συνίσταται κυρίως στην παροχή δικαιώματος χρήσεως του σήματος για την πρώτη διάθεση του προϊόντος στην αγορά και ότι, για να

38 Βλ. απόφαση της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72, σκέψεις 4, 5 και 10 έως 12).

39 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση HAG GF (C-10/89, μη δημοσιευθείσες, EU:C:1990:112, σημείο 7).

40 Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι συμβιβάζεται με τις διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων η δυνατότητα επιχείρησης εγκαταστημένης σε κράτος μέλος να αντιτίθεται, δυνάμει δικαιώματος επί εμπορικού σήματος που προστατεύεται από τη νομοθεσία του κράτους αυτού, στην εισαγωγή προϊόντων επιχείρησης εγκαταστημένης σε άλλο κράτος μέλος τα οποία φέρουν, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους αυτού, επωνυμία ικανή να προκαλέσει σύγχυση με το σήμα της πρώτης επιχείρησης, υπό την προϋπόθεση εντούτοις ότι δεν υφίσταται μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων κανένα είδος συμπράξεως περιοριστικής του ανταγωνισμού ή σχέσεως εξαρτήσεως, νομικής ή οικονομικής, και ότι τα αντίστοιχα δικαιώματά τους εκτίνθησαν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο.

41 Βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 10).

καθοριστεί η ακριβής έκταση του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος, πρέπει να ληφθεί υπόψη η βασική λειτουργία του σήματος, η οποία συνίσταται στην εγγύηση που παρέχει στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη σε σχέση με την προέλευση του προϊόντος επί του οποίου έχει τεθεί το σήμα, αφού του δίδει τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς κίνδυνο συγχύσεως, το προϊόν αυτό από τα προϊόντα που έχουν άλλη προέλευση.

44. Η λειτουργία ενδείξεως της προελεύσεως του σήματος καθίσταται, στην απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), το κεντρικό στοιχείο βάσει του οποίου πρέπει να εκτιμώνται η έκταση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα καθώς και τα όριά του, ενώ, στην απόφαση της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72), το Δικαστήριο είχε αποδώσει στην εν λόγω λειτουργία ελάχιστη σημασία στην οικονομία της συλλογιστικής του (βλ. σημείο 41 των παρουσών προτάσεων). Αυτή η μεταβολή τρόπου θεωρήσεως οδήγησε το Δικαστήριο να κρίνει ότι το γεγονός ότι η HAG «ουδόλως είχε δώσει τη συγκατάθεσή» της στη θέση σε κυκλοφορία, σε άλλο κράτος μέλος, υπό πανομοιότυπο σήμα, παρόμοιων προϊόντων που κατασκευάζονται ή διατίθενται προς πώληση «από επιχείρηση που δεν έχει κανένα δεσμό νομικής ή οικονομικής εξαρτήσεως» με αυτήν συνιστά «κρίσιμο» στοιχείο για την αξιολόγηση του δικαιώματός της να αντιτίθεται στην εισαγωγή των εν λόγω προϊόντων στη Γερμανία⁴². Συγκεκριμένα, εάν δεν αναγνωριζόταν ένα τέτοιο δικαίωμα στον δικαιούχο σήματος, οι καταναλωτές δεν θα ήταν πλέον σε θέση να γνωρίζουν με βεβαιότητα την προέλευση του προϊόντος. Ο κάτοχος του σήματος θα κινδύνευε να «θεωρηθεί υπεύθυνος για την κακή ποιότητα ενός προϊόντος για το οποίο δεν έχει καμία ευθύνη»⁴³. Κατά το Δικαστήριο, το γεγονός ότι τα δύο επίμαχα σήματα ανήκαν αρχικά στον ίδιο δικαιούχο είναι αλυσιτελές, δεδομένου ότι, «κατόπιν της απαλλοτριώσεως και παρά την κοινή τους προέλευση, καθένα από τα σήματα επιτελεί ανεξάρτητα, εντός του πεδίου της εδαφικής ισχύος του, τη λειτουργία του, δηλαδή εγγυάται ότι τα προϊόντα που φέρουν το συγκεκριμένο σήμα προέρχονται από την ίδια πηγή»⁴⁴.

45. Το Δικαστήριο εγκατέλειψε οριστικά τη θεωρία της κοινής προελεύσεως στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261).

46. Το πραγματικό πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης σε συνάρτηση με το οποίο εκδόθηκε η ως άνω απόφαση διέφερε από εκείνο των υποθέσεων της κύριας δίκης σε συνάρτηση με το οποίο εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72), και της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), ιδίως κατά το ότι η κατάτμηση του επίμαχου σήματος δεν ήταν αποτέλεσμα πράξεως δημόσιας αρχής, αλλά εκούσιας εκχώρησεως, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας πτωχευτικού συμβιβασμού. Η εκχώρηση αφορούσε έναν μόνο κλάδο της δραστηριότητας της γαλλικής θυγατρικής του ομίλου American Standard, ο οποίος ήταν δικαιούχος, μέσω της γερμανικής και της γαλλικής θυγατρικής του, του σήματος IDEAL-STANDARD στη Γερμανία και στη Γαλλία. Η γερμανική θυγατρική της American Standard αντιτάχθηκε στην εμπορία στη Γερμανία προϊόντων που έφεραν το ίδιο σήμα του οποίου ήταν δικαιούχος στο εν λόγω κράτος μέλος και τα οποία εισάγονταν από τη Γαλλία, όπου κατασκευάζονταν από την εκδοχέα εταιρία της γαλλικής θυγατρικής του ομίλου. Η εμπορία πραγματοποιούνταν από εγκαταστημένη στη Γερμανία θυγατρική της εκδοχέα εταιρίας. Εν αντιθέσει προς τις υποθέσεις στις οποίες εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72), και της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), τα σχετικά προϊόντα δεν ήταν πανομοιότυπα, αλλά μόνο παρόμοια με τα κατασκευαζόμενα από τον δικαιούχο του σήματος στη Γερμανία.

42 Βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 15).

43 Βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 16).

44 Βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 17).

47. Στο σκεπτικό της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), το Δικαστήριο τόνισε, καταρχάς, ότι οι σχετικοί με τα σήματα εθνικοί τίτλοι ισχύουν όχι μόνον εντός συγκεκριμένου εδαφικού πλαισίου αλλά είναι επίσης ανεξάρτητοι οι μεν των δε και ότι η εν λόγω αυτοτέλεια σημαίνει ότι το επί του σήματος δικαίωμα μπορεί να μεταβιβάζεται για μια χώρα χωρίς ταυτόχρονη εκ μέρους του δικαιούχου του μεταβίβαση για άλλες χώρες⁴⁵. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ακολούθως το αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, καθώς και τα όρια που θέτει στην άσκηση του εν λόγω δικαιώματος η αρχή της αναλώσεως.

48. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 34 της αποφάσεως IHT, ότι η εν λόγω αρχή «ισχύει όταν ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής και ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εξαγωγής είναι το ίδιο πρόσωπο ή όταν, έστω και αν πρόκειται για διαφορετικά πρόσωπα, αυτοί συνδέονται οικονομικώς»⁴⁶, και προσδιόρισε αρκετές καταστάσεις στις οποίες τυγχάνει εφαρμογής η εν λόγω αρχή, ήτοι, εκτός από την περίπτωση στην οποία τα φέροντα το σήμα προϊόντα τίθενται σε κυκλοφορία από την ίδια επιχείρηση, τις περιπτώσεις στις οποίες η εν λόγω θέση σε κυκλοφορία πραγματοποιείται από δικαιοδόχο, από μητρική εταιρία ή από θυγατρική του ίδιου ομίλου, ή ακόμη από αποκλειστικό διανομέα. Κατά το Δικαστήριο, κοινό στοιχείο σε όλες τις ως άνω καταστάσεις είναι ότι τα φέροντα το σήμα προϊόντα κατασκευάζονται *υπό τον έλεγχο μιας μόνο επιχείρησης*, με αποτέλεσμα η λειτουργία του σήματος να μη διακυβεύεται από την ελεύθερη κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων. Συναφώς, το Δικαστήριο αποσαφήνισε επίσης ότι αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι «η *δυνατότητα* ελέγχου ως προς την ποιότητα των προϊόντων και όχι η πραγματική άσκηση του ελέγχου αυτού»⁴⁷.

49. Όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών στην περίπτωση εκχωρήσεως του σήματος η οποία περιορίζεται σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η κατάσταση αυτή πρέπει σαφώς να διακριθεί από την περίπτωση κατά την οποία τα εισαχθέντα προϊόντα προέρχονται από κάτοχο σχετικής αδείας ή από θυγατρική εταιρία στην οποία έχει μεταβιβασθεί το επί του σήματος δικαίωμα εντός του κράτους εξαγωγής. Συγκεκριμένα, όπως επισημαίνει το Δικαστήριο, «αυτή καθαυτήν, δηλαδή ελλείψει οποιουδήποτε οικονομικού δεσμού, η σύμβαση μεταβίβασης δεν παρέχει στον μεταβιβάζοντα τα μέσα να ελέγχει την ποιότητα των προϊόντων τα οποία εμπορεύεται και στα οποία επιθέτει το σήμα του [ο] προς ον η μεταβίβαση»⁴⁸ ούτε από αυτήν μπορεί να συναχθεί ότι ο εκχωρών συγκατατέθηκε σιωπηρώς στην κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων στις εδαφικές περιοχές στις οποίες είναι ακόμη δικαιούχος του σήματος⁴⁹.

50. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, το Δικαστήριο απέρριψε τα αντίθετα επιχειρήματα που προέβαλαν η Επιτροπή και η εισαγωγέας επιχείρηση και επεξέτεινε στην περίπτωση της εκούσιας κατατμήσεως του σήματος «τη λύση της απομονώσεως των αγορών»⁵⁰, η οποία καθιερώθηκε με την απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359).

45 Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 26).

46 Στο ίδιο πνεύμα, βλ., επίσης, απόφαση της 20ής Μαρτίου 1997, Phytheron International (C-352/95, EU:C:1997:170, σκέψη 21).

47 Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψεις 37 και 38), (η υπογράμμιση δική μου). Στο πνεύμα αυτό, βλ., επίσης, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Copad (C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψεις 44 έως 46).

48 Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 41).

49 Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 43).

50 Πρόκειται για την έκφραση που χρησιμοποιεί το Δικαστήριο στη σκέψη 44 της αποφάσεως IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261).

Εφαρμογή των ως άνω αρχών στις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης

51. Τα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να απαντηθούν λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών αρχών βάσει των οποίων πρέπει να εκτιμηθεί αν, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, η Schweppes μπορεί νόμιμα να αντιτίθεται στην εισαγωγή από τρίτο στην Ισπανία, όπου η ίδια είναι δικαιούχος των σημάτων SCHWEPPEES, προϊόντων τα οποία φέρουν τα εν λόγω σήματα και διατίθενται στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου από την Coca-Cola.

52. Καταρχάς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από την προκαταρκτική ανάλυση φαίνεται ότι στις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης μπορεί να εφαρμοστεί ανεπιφύλακτα η απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), όπως υποστηρίζουν η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding.

53. Συγκεκριμένα, όπως και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), εν προκειμένω υφίσταται εκούσια κατάτμηση παράλληλων δικαιωμάτων σε διάφορα κράτη μέλη. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι η Schweppes International και η Coca-Cola δεν συνδέονται με καμία από τις σχέσεις που έλαβε υπόψη το Δικαστήριο στη σκέψη 34 της εν λόγω αποφάσεως. Η Coca-Cola δεν είναι ούτε δικαιοδόχος ούτε αποκλειστικός διανομέας της Schweppes International στο Ηνωμένο Βασίλειο και μεταξύ των δύο εταιριών δεν υπάρχει καμία σχέση ομίλου.

54. Εντούτοις, η Red Paralela και η Επιτροπή, καθώς και η Ελληνική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, απηχώντας τις σκέψεις του αιτούντος δικαστηρίου, ζητούν από το Δικαστήριο να επεκτείνει την ανάλυσή του και να αναγνωρίσει ότι το δικαίωμα της Schweppes (ως δικαιοδόχου της Schweppes International, δικαιούχου των επίμαχων σημάτων) να αντιτίθεται στην εισαγωγή των σχετικών προϊόντων στην Ισπανία μπορεί να έχει αναλωθεί, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης.

55. Καίτοι η θέση τους συμπίπτει όσον αφορά το αποτέλεσμα, τα επιχειρήματα τα οποία προβάλλουν οι ως άνω ενδιαφερόμενοι διαφέρουν εν μέρει. Ενώ η Ελληνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή προτείνουν στο Δικαστήριο να διευκρινίσει τα όρια της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), υπό το πρίσμα των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, η Red Paralela και η Ολλανδική Κυβέρνηση εκτιμούν, κατ' ουσίαν, ότι η Schweppes και η Schweppes International προβαίνουν σε κατάχρηση δικαιώματος με την αντίθεσή τους, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, στην παράλληλη εισαγωγή προϊόντων που φέρουν το σήμα SCHWEPPEES, τα οποία δεν παράγουν και δεν εμπορεύονται οι ίδιες.

56. Προτού ασχοληθώ με τις διαφορετικές αυτές απόψεις, πρέπει να εξετάσω εν συντομία ένα επιχείρημα το οποίο πρόβαλε, προκαταρκτικώς, η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της και το οποίο αποτελεί το υπόβαθρο των θέσεων που ανέπτυξε η ίδια, καθώς και η Red Paralela, σε σχέση με τα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο. Κατά το εν λόγω επιχείρημα –το οποίο προβλήθηκε κατά της εγκαταλείψεως της θεωρίας της κοινής προελεύσεως σε περιπτώσεις εκούσιας διασπάσεως ή κατατμήσεως του σήματος–, η εκχώρηση παράλληλων δικαιωμάτων για μέρος μόνο των εθνικών σημάτων των οποίων είναι δικαιούχος ο εκχωρών συνεπάγεται κατ' ανάγκη υποχώρηση της διακριτικής λειτουργίας των εν λόγω σημάτων, την οποία ο εκχωρών αποδέχεται αυτοβούλως και της οποίας τις συνέπειες θα πρέπει να υποστεί⁵¹.

⁵¹ Όπως υπενθυμίζει η Επιτροπή, στις προτάσεις του στην υπόθεση IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:48, σημεία 92 και 101), ο γενικός εισαγγελέας C. Gulmann είχε βασιστεί ουσιαστικά στο ως άνω επιχείρημα για να προτείνει στο Δικαστήριο να αναγνωρίσει την υπεροχή των κανόνων της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων έναντι του συμφέροντος του εκχωρούντος να διατηρήσει το αποκλειστικό του δικαίωμα να διαθέτει τα προϊόντα που φέρουν το σήμα στην εδαφική περιοχή ισχύος του σήματός του. Το ίδιο το Δικαστήριο στηρίχθηκε, στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 1976, Terrapin (Overseas) (119/75, EU:C:1976:94, σκέψη 6), μεταξύ άλλων, σε ένα τέτοιο επιχείρημα για να δικαιολογήσει και να επιβεβαιώσει, επεκτείνοντάς την στην περίπτωση της εκούσιας κατατμήσεως, τη θεωρία της κοινής προελεύσεως που καθιερώθηκε στην απόφαση της 3ης Ιουλίου 1974, Van Zuylen (192/73, EU:C:1974:72).

57. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο απέρριψε σαφώς το επιχείρημα αυτό στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), αποκλείοντας ρητώς το ενδεχόμενο να συνεπάγεται η αποδοχή από τον εκχωρούντα της εξασθένησεως της διακριτικής λειτουργίας του σήματος, ως αποτέλεσμα της κατατμήσεως του αρχικού δικαιώματος επ' αυτού, την παραίτηση από το αποκλειστικό του δικαίωμα να αντιτίθεται στην εισαγωγή στην εδαφική περιοχή ισχύος του σήματός του των προϊόντων που εμπορεύεται ο εκδοχέας σε άλλο κράτος του ΕΟΧ⁵².

58. Συγκεκριμένα, όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο, στη σκέψη 48 της εν λόγω αποφάσεως, η λειτουργία του σήματος εκτιμάται σε σχέση με συγκεκριμένο έδαφος. Επομένως, το γεγονός ότι, κατόπιν εδαφικά περιορισμένης εκχωρήσεως, η λειτουργία ενδείξεως της προελεύσεως του σήματος μπορεί να εξασθενεί για μέρος των καταναλωτών των φερόντων το σήμα προϊόντων, ήτοι για εκείνα που μετακινούνται εντός του ΕΟΧ μεταξύ δύο κρατών στα οποία τα εν λόγω προϊόντα παράγονται και διατίθενται στην αγορά από διακριτές επιχειρήσεις, δεν αναιρεί το συμφέρον κάθε δικαιούχου του σήματος σε εθνικό επίπεδο να διατηρεί αποκλειστικότητα στην εδαφική περιοχή ισχύος του σήματός του προκειμένου να διαφυλάσσει τη διακριτική λειτουργία του σήματός του ως προς τους εγκαταστημένους στην εν λόγω περιοχή καταναλωτές.

59. Εξάλλου, από την προπαρατεθείσα στις παρούσες προτάσεις νομολογία προκύπτει ότι η ανάλωση των δικαιωμάτων του σήματος επέρχεται μόνο στο στάδιο της διαθέσεως στην αγορά των φερόντων το σήμα προϊόντων⁵³. Επομένως, καίτοι δεν αμφισβητείται ότι, μέσω της εδαφικά περιορισμένης εκχωρήσεως, ο δικαιούχος παράλληλων δικαιωμάτων επί σήματος παραιτείται οικειοθελώς από το δικαίωμα να είναι ο μόνος που εμπορεύεται προϊόντα που φέρουν το συγκεκριμένο σήμα στον ΕΟΧ, η εν λόγω παραίτηση δεν μπορεί να συνδέεται με καμία συνέπεια αναλώσεως, δεδομένου ότι, όταν δίδεται η συγκατάθεση για την εκχώρηση, δεν έχει λάβει ακόμη χώρα καμία πράξη εμπορίας προϊόντων που φέρουν το εκχωρηθέν σήμα.

60. Τούτου λεχθέντος, επισημαίνω ότι μέρος τουλάχιστον των επιχειρημάτων που προβάλλει η Red Paralela στις παρατηρήσεις τις οποίες κατέθεσε στο Δικαστήριο σχετίζεται σε κάποιο βαθμό με τη λογική στην οποία βασίζεται εμμέσως το επιχείρημα που εκτίθεται στο σημείο 56 των παρουσών προτάσεων.

61. Κατά τη Red Paralela, εφόσον διατήρησαν, με την ανοχή ή ακόμη με τη συνεργασία της Coca-Cola, συμπεριφορά με σκοπό την προώθηση μιας συνολικής και ενιαίας δημόσιας εικόνας του σήματος SCHWEPPE, ακόμη και μετά την κατάτμηση αυτού, η Schweppe και η Schweppe International αλλοίωσαν τη λειτουργία ενδείξεως της προελεύσεως του σήματος που εκμεταλλεύονται στην Ισπανία και, επομένως, απώλεσαν το δικαίωμα να αντιτίθενται στις παράλληλες εισαγωγές στο εν λόγω κράτος μέλος προϊόντων που φέρουν νομίμως πανομοιότυπο σήμα και τα οποία εμπορεύεται η Coca-Cola σε άλλο κράτος του ΕΟΧ. Η Red Paralela τονίζει ιδίως την περίσταση ότι η Schweppe και η Schweppe International επιδίωξαν ενεργά, με την πολιτική του ομίλου τους, τις εμπορικές αποφάσεις τους, τις σχέσεις τους με την πελατεία, καθώς και με τα διαφημιστικά τους μηνύματα, να συνδέσουν την προέλευση του σήματός τους με το Ηνωμένο Βασίλειο, ήτοι με το κράτος μέλος από το οποίο προέρχονται τα περισσότερα προϊόντα που εμπορεύεται η Red Paralela στην Ισπανία.

62. Καίτοι ελκυστικό, το επιχείρημα της Red Paralela δεν με πείθει.

63. Αφενός, όπως ήδη επισημάνθηκε, η εξασθένηση της λειτουργίας ενδείξεως προελεύσεως του σήματος, τουλάχιστον για μέρος των ενδιαφερόμενων καταναλωτών, είναι αναπόφευκτη συνέπεια της εδαφικά περιορισμένης εκχωρήσεως παράλληλων δικαιωμάτων επί του ίδιου σήματος. Η εξασθένηση αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονη όταν, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, το σήμα

52 Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψεις 47 και 48).

53 Βλ. σημείο 30 των παρουσών προτάσεων.

που αποτέλεσε αντικείμενο διασπάσεως ή κατατμήσεως είχε επί σειρά ετών τον ίδιο δικαιούχο και απέκτησε σημαντική φήμη ως ενιαίο σήμα. Εντούτοις, όπως είχα ήδη την ευκαιρία να τονίσω, δεν μπορεί να συναχθεί από το εν λόγω –αναμενόμενο αλλά αναπόφευκτο– αποτέλεσμα της εκχωρήσεως οποιοσδήποτε περιορισμός όσον αφορά τη μελλοντική άσκηση, από τον εκχωρούντα, των δικαιωμάτων επί των παράλληλων σημάτων που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο εκχωρήσεως⁵⁴. Εξάλλου, δεν μπορεί επίσης να επιβληθεί στον εκχωρούντα συμπεριφορά σκοπούσα στην ενεργή αποτροπή ενός τέτοιου αποτελέσματος.

64. Αφετέρου, η φήμη σήματος, η εικόνα αυτού και η ικανότητά του να παραπέμπει σε συγκεκριμένες έννοιες, που συνιστούν παράγοντες της αξίας του, μπορεί να εξαρτώνται σε κάποιο βαθμό από την ιστορία του συγκεκριμένου σήματος και, επομένως, από την προέλευσή του. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο δικαιούχος σήματος που αποτελεί αντικείμενο περισσότερων της μιας εθνικών καταχωρίσεων, ο οποίος εκχωρεί μέρος μόνο των παράλληλων δικαιωμάτων του επ' αυτού, διατηρεί συμφέρον να συνεχίσει να παραπέμπει στην ιστορία και στην προέλευση του ενιαίου σήματος όταν αυτό του παρέχει τη δυνατότητα να διαφυλάσσει την αξία του σημείου ή των σημείων των οποίων εξακολουθεί να είναι δικαιούχος. Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί σε αυτόν ότι συνεχίζει, μετά την εκχώρηση, να μνημονεύει, στην παρουσίαση των προϊόντων του, στα διαφημιστικά του μηνύματα ή στις σχέσεις του με τους καταναλωτές, τη γεωγραφική προέλευση των σημάτων των οποίων παραμένει δικαιούχος, ακόμη και όταν, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του επίμαχου σήματος στην υπόθεση της κύριας δίκης, η συγκεκριμένη προέλευση συνδέεται με κράτος στο οποίο δικαιούχος των δικαιωμάτων επί του σήματος είναι πλέον ο εκδοχέας. Επίσης, και για τους ίδιους λόγους, δεν μπορεί να προσαφθεί στο εν λόγω πρόσωπο ότι παραπέμπει σε στοιχεία της ιστορίας του ενιαίου σήματος όταν προβαίνει σε νέες καταχωρίσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης όσον αφορά την υπογραφή του προσώπου που επινόησε το τόνικ που φέρει το σήμα SCHWEPPE.

65. Οι προεκτεθείσες ενέργειες, ακόμη και αν υποτεθεί ότι μπορούν να εξασθενήσουν τη διακριτική λειτουργία του σήματος που εκμεταλλεύεται στην Ισπανία η Scherppes έναντι των Ισπανών καταναλωτών, εντάσσονται σε στρατηγική με σκοπό τη διαφύλαξη του σήματος-κεφαλαίου των εν λόγω εταιριών και δεν προδίδουν πρόθεση προκλήσεως συγχύσεως στους εν λόγω καταναλωτές όσον αφορά την εμπορική προέλευση (η οποία δεν πρέπει, εξάλλου, να συγχέεται με τη γεωγραφική προέλευση) των επίμαχων στην κύρια δίκη προϊόντων. Ως εκ τούτου, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η Red Paralela, το γεγονός ότι οι εν λόγω εταιρίες άσκησαν αγωγή για παραποίηση/απομίμηση προκειμένου να αντιταχθούν στην εισαγωγή στην εδαφική περιοχή στην οποία προστατεύεται το σήμα τους προϊόντων φερόντων πανομοιότυπο σήμα δεν μπορεί να συνιστά κατάχρηση των δικαιωμάτων που παρέχει το εν λόγω σήμα⁵⁵.

66. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα προϊόντα που εμπορεύονται, αντίστοιχα, η Scherppes στην Ισπανία και η Coca-Cola στο Ηνωμένο Βασίλειο προέρχονται από πηγές πραγματικά ανεξάρτητες, ζήτημα το οποίο θα εξεταστεί κατωτέρω, η απελευθέρωση των παράλληλων εισαγωγών που εισηγείται η Red Paralela θα αύξανε απλώς τον κίνδυνο συγχύσεως για τους Ισπανούς καταναλωτές όσον αφορά την εμπορική προέλευση των εν λόγω προϊόντων. Εντούτοις, κατά την άποψή μου, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 δεν υποστηρίζει ένα τέτοιο αποτέλεσμα.

⁵⁴ Βλ. σημεία 57 έως 59 των παρουσών προτάσεων.

⁵⁵ Κατά πάγια νομολογία, οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται το δικαίωμα της Ένωσης καταχρηστικώς ή καταστρατηγώντας το, τα δε εθνικά δικαστήρια μπορούν να λαμβάνουν υπόψη κατά περίπτωση, βασιζόμενα σε αντικειμενικά στοιχεία, την καταχρηστική ή απατηλή συμπεριφορά των ενδιαφερομένων ώστε να μην εφαρμόσουν, ενδεχομένως, υπέρ αυτών τις διατάξεις του δικαίου αυτού τις οποίες αυτοί επικαλούνται (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, σκέψη 25· της 21ης Φεβρουαρίου 2006, Halifax κ.λπ., C-255/02, EU:C:2006:121, σκέψη 68, καθώς και της 20ής Σεπτεμβρίου 2007, Tum και Darl, C-16/05, EU:C:2007:530, σκέψη 64). Συναφώς, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη πρακτικής η οποία συνιστά κατάχρηση δικαιώματος απαιτείται, αφενός, η συνδρομή ενός συνόλου αντικειμενικών περιστάσεων από τις οποίες να προκύπτει ότι, παρά την τυπική τήρηση των προϋποθέσεων που θέτει η ρύθμιση της Ένωσης, δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος με τη ρύθμιση αυτή σκοπός και, αφετέρου, η ύπαρξη ενός υποκειμενικού στοιχείου, το οποίο συνίσταται στη βούληση του ενδιαφερομένου να αποκομίσει όφελος από τη ρύθμιση της Ένωσης δημιουργώντας τεχνητά τις προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες προκειμένου να αντλήσει το όφελος αυτό –αποφάσεις της 16ης Οκτωβρίου 2012, Ουγγαρία κατά Σλοβακίας (C-364/10, EU:C:2012:630, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και της 12ης Μαρτίου 2014, Ο. και Β., (C-456/12, EU:C:2014:135, σκέψη 58)· βλ., επίσης, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, McCarthy κ.λπ. (C-202/13, EU:C:2014:2450, σκέψη 54).

67. Απομένει να εξεταστεί το επιχείρημα της Red Paralela κατά το οποίο η Schweppes International ασκεί τα δικαιώματά της επί του σήματος κατά τρόπο ώστε να εισάγει αυθαίρετη διάκριση μεταξύ των διάφορων κρατών μελών, δεδομένου ότι επιτρέπει την παράλληλη εισαγωγή προϊόντων που εμπορεύεται η Coca-Cola στο Ηνωμένο Βασίλειο σε ορισμένες εδαφικές περιοχές στις οποίες είναι δικαιούχος του σήματος SCHWEPPEES και όχι σε άλλες, όπως για παράδειγμα στην Ισπανία.

68. Συναφώς, αρκεί να επισημανθεί ότι το γεγονός και μόνο ότι ο δικαιούχος σήματος ανέχεται την εισαγωγή, στο κράτος στο οποίο το σήμα του προστατεύεται, προϊόντων φερόντων πανομοιότυπο σήμα προερχόμενων από άλλο κράτος μέλος στο οποίο τέθηκαν στην αγορά από τρίτο, χωρίς τη συγκατάθεσή του, δεν σημαίνει ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι ο εν λόγω δικαιούχος παραιτήθηκε σιωπηρώς από την αντίθεση στην εισαγωγή προϊόντων που έχουν την ίδια προέλευση σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο είναι δικαιούχος των παράλληλων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, αφενός, όπως ήδη επισήμανα στο σημείο 36 των παρουσών προτάσεων, η σιωπή ή η παθητική στάση του δικαιούχου του σήματος δεν αρκεί, καταρχήν, για να θεωρηθεί ότι συγκατατίθεται στη θέση στην αγορά προϊόντων φερόντων πανομοιότυπο σήμα ή που μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση. Αυτό ισχύει *a fortiori* όταν μια τέτοια στάση προβάλλεται, όπως το πράττει η Red Paralela, προς υποστήριξη της γενικευμένης απελευθέρωσης των παράλληλων εισαγωγών από συγκεκριμένη εδαφική περιοχή. Αφετέρου, όπως προεκτέθηκε στο σημείο 37 των παρουσών προτάσεων, τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα έχουν αναλωθεί, λόγω της ρητής ή σιωπηρής συγκαταθέσεως του δικαιούχου, μόνο για τα προϊόντα για τα οποία παρασχέθηκε η εν λόγω συγκατάθεση. Τέλος, επισημαίνω, παρεμπιπτόντως, ότι η παραίτηση της Schweppes από την άσκηση των δικαιωμάτων της να αντισταθεί στις παράλληλες εισαγωγές από το Ηνωμένο Βασίλειο σε ορισμένες εδαφικές περιοχές στις οποίες είναι καταχωρισμένα τα σήματά της δεν φαίνεται να έχει συστηματικό χαρακτήρα, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που διαβίβασε το αιτούν δικαστήριο, περιορίζεται δε μόνο στην εμπορική διανομή μέσω του Διαδικτύου.

69. Κατόπιν της εξετάσεως των επιχειρημάτων που πρόβαλε η Red Paralela, πρέπει να εξεταστεί στη συνέχεια η άποψη της Επιτροπής.

70. Κατά την Επιτροπή, η ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα μπορεί να επέλθει όχι μόνον στις περιπτώσεις που απαριθμούνται στη σκέψη 34 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), αλλά και όταν η παραγωγή και η εμπορία προϊόντων που φέρουν πανομοιότυπα παράλληλα σήματα υπάγονται σε *ενιαία εμπορική πολιτική και στρατηγική*, ασκούμενη από τους δικαιούχους των εν λόγω σημάτων.

71. Εκτιμώ ότι η άποψη αυτή αξίζει την προσοχή του Δικαστηρίου.

72. Εν αντιθέσει προς τα όσα υποστηρίζουν η Schweppes, η Schweppes International και η Orangina Schweppes Holding, η άποψη αυτή συνάδει με τη νομολογία που προκύπτει από την απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261).

73. Καίτοι κανένα στοιχείο στη διατύπωση της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), δεν συνηγορεί ρητώς υπέρ της απόψεως ότι η ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα μπορεί να λάβει χώρα και σε άλλες περιπτώσεις εκτός των απαριθμούμενων στη σκέψη 34 της εν λόγω αποφάσεως, από τη συλλογιστική του Δικαστηρίου μπορεί ευχερώς να συναχθεί ότι ο σχετικός κατάλογος είναι απλώς ενδεικτικός.

74. Συγκεκριμένα, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, το κριτήριο επί του οποίου βασίζεται η εν λόγω απόφαση για την εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως, όταν δεν υπάρχει ταύτιση του δικαιούχου των δικαιωμάτων επί του σήματος στο κράτος εισαγωγής και του προσώπου που έθεσε σε κυκλοφορία τα φέροντα το σήμα προϊόντα στη χώρα εξαγωγής, παραπέμπει στην ύπαρξη «οικονομικών δεσμών» μεταξύ των δύο αυτών προσώπων.

75. Καίτοι το Δικαστήριο δεν ορίζει την έννοια «οικονομικοί δεσμοί», περιοριζόμενο στην παραδοχή ότι τέτοιοι δεσμοί υπάρχουν στις τρεις καταστάσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 34 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261) –ήτοι σε περίπτωση άδειας εκμεταλλεύσεως ή παραχωρήσεως σήματος ή ακόμη όταν οι δύο ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ανήκουν στον ίδιο όμιλο–, η λογική που διαπνέει το σκεπτικό της εν λόγω αποφάσεως και η χρησιμοποιηθείσα από το Δικαστήριο διατύπωση παρέχουν σχετικές ενδείξεις.

76. Καταρχάς, στην εν λόγω απόφαση παρατηρείται εξέλιξη της ορολογίας σε σχέση με την προηγούμενη νομολογία. Ενώ στις προηγούμενες αποφάσεις το Δικαστήριο εξαρτούσε την ανάλυση του δικαιώματος αντιθέσεως στην εισαγωγή προϊόντων που τέθηκαν στην αγορά του ΕΟΧ από τρίτο από την ύπαρξη «δεσμών νομικής ή οικονομικής εξαρτήσεως» μεταξύ του εν λόγω τρίτου και του δικαιούχου του σήματος⁵⁶, στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), το Δικαστήριο εγκαταλείπει την ως άνω διατύπωση και παραπέμπει απλώς σε «οικονομικούς δεσμούς», έννοια η οποία καλύπτει δυνητικά ευρύτερο φάσμα σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων στις εμπορικές συναλλαγές⁵⁷.

77. Αυτή η εξέλιξη της ορολογίας αντικατοπτρίζει, από εννοιολογική άποψη, τη μετάβαση από ένα τυπικό κριτήριο, στο οποίο ο έλεγχος της χρήσεως του σήματος που απαιτείται για τους σκοπούς της αναλώσεως θεωρείται ότι μπορεί να ασκείται μόνο στο πλαίσιο σχέσεως αυστηρής εξαρτήσεως μεταξύ των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων (ύπαρξη δεσμών ιδιοκτησίας ή συμβάσεων που επισημοποιούν μια σχέση εξουσίας, αναγνωρίζοντας εξουσία διευθύνσεως ή διαχειρίσεως σε έναν εκ των συμβαλλομένων, στον οποίο ο άλλος πρέπει να υποτάσσεται), σε ένα πιο ουσιαστικό κριτήριο, βάσει του οποίου αυτό που έχει σημασία δεν είναι τόσο η φύση των σχέσεων των εν λόγω επιχειρήσεων, αλλά το γεγονός ότι, χάρη στις σχέσεις αυτές, το σήμα υπόκειται σε *ενιαίο έλεγχο*⁵⁸.

78. Εντούτοις, ένα τέτοιο κριτήριο μπορεί να καλύπτει όχι μόνο τις κλασικές περιπτώσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 34 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), όπου η χρήση του σήματος υπόκειται στον έλεγχο ενός μόνο προσώπου (του δικαιοπαρόχου ή του κατασκευαστή) ή επιχειρήσεως που συνιστά οικονομική μονάδα (του ομίλου), αλλά και τις καταστάσεις στις οποίες η εν λόγω χρήση υπόκειται, στο κράτος εισαγωγής και στο κράτος εξαγωγής, στον *από κοινού έλεγχο* δύο διαφορετικών προσώπων –καθένα εκ των οποίων είναι δικαιούχος δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται σε εθνικό επίπεδο– τα οποία ενεργούν, κατά την εκμετάλλευση του σήματος, ως ένα και το αυτό κέντρο συμφερόντων.

79. Σε τέτοιες καταστάσεις, και στις περιπτώσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 34 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), το σήμα υπόκειται σε ενιαίο έλεγχο, δεδομένου ότι η κατασκευή και η εμπορία των προϊόντων που φέρουν το σήμα μπορούν να αποδοθούν σε ένα μοναδικό κέντρο αποφάσεων. Ο ενιαίος αυτός έλεγχος αποκλείει την επίκληση των εθνικών νομοθεσιών σχετικά με το δίκαιο των σημάτων με σκοπό τον περιορισμό της κυκλοφορίας των εν λόγω προϊόντων⁵⁹.

⁵⁶ Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1985, Pharmon (19/84, EU:C:1985:304, σκέψη 22), και της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 12 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

⁵⁷ Επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο, στη νομολογία του όσον αφορά τα σήματα, παρέπεμψε επανειλημμένως σε παρόμοιες έννοιες, οι οποίες φαίνεται ότι πρέπει να γίνονται αντιληπτές με ευέλικτο τρόπο. Βλ., για παράδειγμα, παραπομπή σε «εμπορική σχέση» ή σε «διαίτερη σχέση» στις αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1999, BMW (C-63/97, EU:C:1999:82, σκέψη 51), και της 17ης Μαρτίου 2005, Gillette Company και Gillette Group Finland (C-228/03, EU:C:2005:177, σκέψη 42), σε «ουσιαστικό δεσμό κατά τις συναλλαγές/στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών» στις αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2002, Arsenal Football Club (C-206/01, EU:C:2002:651), και της 16ης Νοεμβρίου 2004, Anheuser-Busch (C-245/02, EU:C:2004:717, σκέψη 60), ή, ακόμη, στην έννοια της «οικονομικώς συνδεδεμένης επιχειρήσεως» στην απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2007, Adam Opel (C-48/05, EU:C:2007:55, σκέψη 60).

⁵⁸ Βλ., ιδίως, απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 39).

⁵⁹ Βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261, σκέψη 39).

80. Επομένως, όταν δύο ή περισσότεροι κάτοχοι παράλληλων σημάτων συμφωνούν να ασκούν από κοινού έλεγχο στη χρήση των σημείων τους, ανεξάρτητα από το κατά πόσον αυτά έχουν κοινή προέλευση, καθένας εξ αυτών παραιτείται από την άσκηση του δικαιώματος να αντιταχθεί στην εισαγωγή στη δική του περιοχή προϊόντων φερόντων το σήμα τα οποία διατέθηκαν στο εμπόριο στο κράτος εξαγωγής από έναν εκ των άλλων δικαιούχων που μετέχουν στη συμφωνία, καθόσον η εν λόγω διάθεση στο εμπόριο πρέπει να λογίζεται ότι πραγματοποιείται με τη συγκατάθεσή του.

81. Εντούτοις, για να υπάρξει τέτοιο αποτέλεσμα αναλώσεως, η συμφωνία πρέπει να προβλέπει τη δυνατότητα *άμεσου ή έμμεσου καθορισμού των προϊόντων επί των οποίων τίθεται το σήμα και ελέγχου της ποιότητας αυτών*. Η απαίτηση αυτή, η οποία διατυπώνεται σαφώς στις σκέψεις 37 και 38 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), καθώς και στη σκέψη 13 της αποφάσεως της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), συνδέεται με τη βασική λειτουργία του σήματος που είναι η ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως των προϊόντων (ή των υπηρεσιών) που φέρουν το οικείο σήμα. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, όταν υφίσταται ενιαίος έλεγχος επί του σήματος, ασκούμενος από κοινού από δύο ή περισσότερους δικαιούχους παράλληλων δικαιωμάτων, η εν λόγω λειτουργία πρέπει να έχει την έννοια ότι η προέλευση την οποία το σήμα προορίζεται να εγγυάται δεν συνδέεται με την επιχείρηση που είναι υπεύθυνη για την παραγωγή των προϊόντων, αλλά παραπέμπει στο κέντρο από το οποίο πηγαίνουν οι στρατηγικές επιλογές σχετικά με την εμπορία των εν λόγω αγαθών.

82. Επομένως, με την επιφύλαξη της ανωτέρω διευκρίνισσεως σχετικά με το αντικείμενο του ελέγχου, εκτιμώ, συντασσόμενος με την Επιτροπή, ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το να μπορούν να θεωρηθούν οι δικαιούχοι παράλληλων σημάτων, προερχόμενων από την κατάτμηση ενιαίου σήματος, κατόπιν της εδαφικά περιορισμένης εκχωρήσεως αυτού, ως «οικονομικώς συνδεδεμένοι» για τους σκοπούς της εφαρμογής της αρχής της αναλώσεως, όταν συντονίζουν τις εμπορικές πολιτικές τους με σκοπό να ασκούν από κοινού έλεγχο στη χρήση των αντίστοιχων σημάτων τους⁶⁰.

83. Εκτιμώ ότι τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν κατά της ως άνω θέσεως, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

84. Πρώτον, εν αντιθέσει προς τα όσα υποστηρίχθηκαν, μια τέτοια θέση δεν θέτει εν αμφιβόλω τις αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), και της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261).

85. Συγκεκριμένα, η προκριθείσα στις ως άνω αποφάσεις λύση τελούσε υπό την προϋπόθεση ότι, μετά την εκχώρηση, παρά την κοινή προέλευσή τους, καθένα από τα σήματα επιτελεί *ανεξάρτητα* τη λειτουργία του, δηλαδή εγγυάται ότι τα προϊόντα που φέρουν το συγκεκριμένο σήμα προέρχονται από την ίδια πηγή⁶¹. Μόνον όταν πληρούνται η ως άνω προϋπόθεση μπορεί να αναγνωριστεί το δικαίωμα εμποδίσσεως της ελεύθερης κυκλοφορίας των φερόντων το σήμα προϊόντων –δικαίωμα το οποίο ο δικαιούχος του ενιαίου σήματος *δεν έχει ο ίδιος* κατά τον χρόνο της κατατμήσεως αυτού– στους δικαιούχους παράλληλων σημάτων που προέρχονται από την εν λόγω κατάτμηση, με αποτέλεσμα να απαγορεύεται το παράλληλο εμπόριο των οικείων προϊόντων, το οποίο επιτρεπόταν πριν από την εκχώρηση. Εντούτοις, είναι σαφές ότι η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται όταν ο εκχωρών και ο εκδοχέας (ή οι εκδοχείς) συμφωνούν να εκμεταλλεύονται από κοινού τα σήματά τους και υιοθετούν εμπορική στρατηγική με στόχο να διαφυλάξουν και να συντηρήσουν την ενιαία εικόνα σήματος των σημείων τους στην αγορά.

⁶⁰ Επισημαίνεται ότι παρόμοια άποψη προέβαλε το 2006 το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία) (πολιτικό τμήμα), Ηνωμένο Βασίλειο] στην υπόθεση Doncaster Pharmaceutical Group Ltd κατά Bolton Pharmaceutical 100 Ltd. [2006] EWCA civ. 661. Δεδομένου ότι επήλθε συμβιβασμός μεταξύ των διαδίκων, η υπόθεση είχε ως αποτέλεσμα τη μη υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

⁶¹ Βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359, σκέψη 18).

86. Η εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως σε μια τέτοια περίπτωση όχι μόνο συνάδει με τις αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1990, HAG GF (C-10/89, EU:C:1990:359), και της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), αλλά εξυπηρετεί επίσης τον σκοπό ο οποίος καθοδήγησε το Δικαστήριο στις εν λόγω αποφάσεις, ήτοι την αναζήτηση ορθής ισορροπίας μεταξύ των αντικρουόμενων σκοπών της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και της προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα. Όπως διευκρινίζει το Δικαστήριο στη σκέψη 39 της απόφασης της 22ας Ιουνίου 1994, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (C-9/93, EU:C:1994:261), οι διατάξεις της Συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων εμποδίζουν την εφαρμογή εθνικών νομοθεσιών οι οποίες επιτρέπουν την προσφυγή στο δίκαιο περί σημάτων προκειμένου να εμποδίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντος φέροντος σήμα του οποίου η χρησιμοποίηση υπόκειται σε *ενιαίο έλεγχο*. Ειδικότερα, σκοπός του δικαιώματος επί του σήματος δεν είναι να παρέχει τη δυνατότητα στους δικαιούχους να στεγανοποιούν τις εθνικές αγορές και να υποβοηθεί με τον τρόπο αυτόν τη διατήρηση των διαφορών που ενδέχεται να υφίστανται μεταξύ των τιμών στα διάφορα κράτη μέλη⁶².

87. Δεύτερον, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η σχέση που υφίσταται μεταξύ των δικαιούχων παράλληλων σημάτων που συμφωνούν να διαχειρίζονται από κοινού τα σημεία τους δεν μπορεί να εξομοιωθεί με εκείνη του δικαιοπαρόχου και των δικαιοδόχων του, του κατασκευαστή και των διανομέων του ή, ακόμη, των εταιριών μελών του ίδιου ομίλου. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανα ανωτέρω στις παρούσες προτάσεις, η ανάλωση είναι αποτέλεσμα της υπάρξεως ενιαίου ελέγχου επί του σήματος, που προκύπτει από όλες αυτές τις σχέσεις, και όχι αποτέλεσμα των τυπικών πτυχών των εν λόγω σχέσεων.

88. Αναμφίβολα ο δικαιούχος του σήματος αποκομίζει άμεσο ή έμμεσο όφελος από την πρώτη θέση σε κυκλοφορία του φέροντος το σήμα προϊόντος από τον δικαιοδόχο ή τον διανομέα του ή από εταιρία του ίδιου ομίλου, πράγμα το οποίο δεν ισχύει, αντιθέτως, όταν η εν λόγω θέση σε κυκλοφορία πραγματοποιείται από τον δικαιούχο παράλληλου σήματος. Ελλείψει τέτοιου οφέλους, θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ότι υπήρξε όντως τέτοια διάθεση στο εμπόριο η οποία μπορεί να οδηγήσει σε ανάλωση του δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος. Η σχετική με την έννοια της «διαθέσεως στο εμπόριο» νομολογία, η οποία υπενθυμίζεται στο σημείο 30 των παρούσων προτάσεων, φαίνεται να υποστηρίζει μια τέτοια άποψη.

89. Συναφώς, επισημαίνω ότι, εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει για άλλα αντικείμενα διανοητικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως, για παράδειγμα, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, η είσπραξη αμοιβής κατά την πρώτη διάθεση στο εμπόριο του προϊόντος δεν συνιστά το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος του σήματος, το οποίο είναι, όπως προεκτέθηκε, το «δικαίωμα χρησιμοποίησης του σήματος, για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία ενός προϊόντος»⁶³. Ως εκ τούτου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs στο σημείο 61 των προτάσεων του στις υποθέσεις Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (C-427/93, C-429/93, C-436/93, C-71/94 και C-232/94, EU:C:1995:440), κρίσιμο για την εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως δεν είναι το αν ο δικαιούχος λαμβάνει δίκαιη αμοιβή από την πώληση, αλλά το αν συναινεί σε αυτήν. Επομένως, η νομολογία που παρατίθεται στο σημείο 30 των παρούσων προτάσεων πρέπει να θεωρείται ότι σκοπεί στη διευκρίνιση της χρονικής στιγμής από την οποία τα φέροντα το σήμα προϊόντα τίθενται σε κυκλοφορία και όχι στον καθορισμό μιας προϋποθέσεως *sine qua non* για την ανάλωση⁶⁴.

90. Τρίτον, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει ιδίως η Schweppees, η εδαφικώς περιορισμένη εκχώρηση του σήματος ως επιτρεπόμενο καθεστώς μεταβιβάσεως των δικαιωμάτων επί του σήματος επίσης δεν τίθεται εν αμφιβόλω εάν το Δικαστήριο υιοθετήσει, όπως προτείνω, τη θέση που υποστηρίζει η Επιτροπή. Συγκεκριμένα, οι συμβαλλόμενοι σε μια τέτοια εκχώρηση μπορούν να προβλέψουν, με την επιφύλαξη του σεβασμού των κανόνων του ανταγωνισμού, αμοιβαία απαγόρευση πώλησεως στην

⁶² Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, MPA Pharma (C-232/94, EU:C:1996:289, σκέψη 19).

⁶³ Βλ. σημείο 28 των παρούσων προτάσεων.

⁶⁴ Βλ., ωστόσο, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση L'Oréal κ.λπ. (C-324/09, EU:C:2010:757, σημεία 47 και 73).

εδαφική περιοχή ισχύος του σήματος του αντισυμβαλλομένου, όπως συμβαίνει στην περίπτωση συμβάσεως αποκλειστικής άδειας εκμεταλλεύσεως. Με τον τρόπο αυτόν δεν θα είναι δυνατή η κυκλοφορία των φερόντων το σήμα προϊόντων από τη μια περιοχή στην άλλη χωρίς αθέτηση της συμβάσεως εκχωρήσεως, παρά μόνον όταν η εισαγωγή πραγματοποιείται από τρίτο.

91. Τέταρτον, και αυτή είναι η πιο λεπτή πτυχή το ζητήματος, διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου συζήτηση σχετικά με το ποιος φέρει το βάρος αποδείξεως της υπάρξεως συντονισμού μεταξύ των δικαιούχων των παράλληλων σημάτων ο οποίος να συνεπάγεται ενιαίο έλεγχο κατά την προεκτεθείσα έννοια.

92. Αφενός, δεδομένου ότι μπορεί να αποδειχθεί αντικειμενικά δυσχερής η προσκόμιση μιας τέτοιας αποδείξεως από τρίτο, φαίνεται εύλογο, όπως προτείνει η Επιτροπή, να μετριάσκει ο κανόνας κατά τον οποίο απόκειται, καταρχήν, στον παράλληλο εισαγωγέα να αποδείξει τα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα⁶⁵. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι αντιστροφή του βάρους αποδείξεως γίνεται δεκτή από το Δικαστήριο ιδίως όταν η εφαρμογή του ως άνω κανόνα μπορεί να παράσχει τη δυνατότητα στον δικαιούχο του σήματος να στεγανοποιήσει τις εθνικές αγορές, ευνοώντας με τον τρόπο αυτόν τη διατήρηση των διαφορών ως προς τις τιμές που υπάρχουν ενδεχομένως μεταξύ των κρατών μελών⁶⁶.

93. Αφετέρου, όπως ζητούν οι εταιρίες του ομίλου Schweppe, πρέπει να θεσπιστούν σαφείς κανόνες όσον αφορά τις αποδείξεις, διαφορετικά υφίσταται κίνδυνος δημιουργίας καταστάσεως αβεβαιότητας εις βάρος των δικαιούχων παράλληλων εθνικών σημάτων.

94. Εντούτοις, καίτοι θα είναι υπερβολικό, σε καταστάσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, να ζητείται από τον παράλληλο εισαγωγέα να προσκομίσει την απόδειξη ότι το σήμα στο κράτος εξαγωγής και στο κράτος εισαγωγής υπόκειται σε ενιαίο έλεγχο, απόκειται εντούτοις σε αυτόν να προσκομίσει ένα σύνολο ακριβών και συγκλινουσών ενδείξεων από τις οποίες να μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη τέτοιου ελέγχου. Τα πραγματικά περιστατικά που εκθέτει το αιτούν δικαστήριο και μνημονεύονται στο σημείο 10 των παρουσών προτάσεων είναι περιστάσεις που μπορούν να αποτελούν τέτοιες ενδείξεις.

95. Εφόσον υφίσταται ένα σύνολο ακριβών και συγκλινουσών ενδείξεων, ο δικαιούχος που επιθυμεί να αντισταχθεί στην εισαγωγή των φερόντων το σήμα προϊόντων στην εδαφική περιοχή του θα πρέπει να αποδείξει ότι δεν υπήρξε καμία συμφωνία και κανένας συντονισμός με τον δικαιούχο του σήματος στο κράτος εξαγωγής με σκοπό να τεθεί το σήμα υπό ενιαίο έλεγχο.

96. Απόκειται στο εθνικό δικαστήριο, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υποθέσεως, και αφού ζητήσει, ενδεχομένως, την προσκόμιση της συμβάσεως εκχωρήσεως και άλλων σχετικών εγγράφων, με σκοπό να αποφανησθούν οι δεσμοί μεταξύ των δικαιούχων των παράλληλων σημάτων, να εκτιμήσει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της αναλώσεως των δικαιωμάτων του δικαιούχου του σήματος στο κράτος εισαγωγής σε σχέση με τα επίμαχα προϊόντα.

97. Συναφώς, είναι σημαντικό να υπομνησθεί ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις παρά μόνον εάν ο ενιαίος έλεγχος επί του σήματος παρέχει στις επιχειρήσεις που τον ασκούν τη δυνατότητα να καθορίζουν άμεσα ή έμμεσα τα προϊόντα επί των οποίων τίθεται το σήμα και να ελέγχουν την ποιότητα αυτών.

65 Βλ. απόφαση της 8ης Απριλίου 2003, Van Doren + Q (C-244/00, EU:C:2003:204, σκέψεις 35 και 36).

66 Βλ. απόφαση της 8ης Απριλίου 2003, Van Doren + Q (C-244/00, EU:C:2003:204, σκέψη 38), η οποία αφορά καταστάσεις στις οποίες ο δικαιούχος του σήματος εμπορεύεται τα προϊόντα του στον ΕΟΧ μέσω συστήματος αποκλειστικής διανομής.

Οι απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα

98. Βάσει της ως άνω αναλύσεως, εκτιμώ ότι στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η κοινή απάντηση ότι αντιβαίνει στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95 η εκ μέρους του δικαιοδόχου του δικαιούχου εθνικού σήματος επίκληση του αποκλειστικού δικαιώματος που απολαύει ο τελευταίος, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένο το εν λόγω σήμα, προκειμένου να αντιταχθεί στην εισαγωγή ή/και στην εμπορία στο κράτος αυτό προϊόντων που φέρουν ταυτόσημο σήμα και προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο δικαιούχος του εν λόγω σήματος, το οποίο ήταν προηγουμένως ιδιοκτησία του ομίλου στον οποίο ανήκουν τόσο ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής όσο και ο δικαιοδόχος του, είναι τρίτος που απέκτησε τα δικαιώματα επ' αυτού μέσω εκχωρήσεως, όταν, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δεσμών που υφίστανται μεταξύ του δικαιούχου του σήματος στο κράτος εισαγωγής και του δικαιούχου του σήματος στο κράτος εξαγωγής, προκύπτει ότι τα εν λόγω σήματα υπόκεινται σε ενιαίο έλεγχο και ότι ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής έχει τη δυνατότητα να καθορίζει άμεσα ή έμμεσα τα προϊόντα επί των οποίων τίθεται το σήμα στο κράτος εξαγωγής καθώς και να ελέγχει την ποιότητά τους.

Πρόταση

99. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ως άνω παρατηρήσεων, προτείνω στο δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Juzgado de lo Mercantil nº 8 de Barcelona (εμποροδικείο αριθ. 8 της Βαρκελώνης, Ισπανία) ως εξής:

Αντιβαίνει στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, η εκ μέρους του δικαιοδόχου του δικαιούχου εθνικού σήματος επίκληση του αποκλειστικού δικαιώματος που απολαύει ο τελευταίος, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένο το εν λόγω σήμα, προκειμένου να αντιταχθεί στην εισαγωγή ή/και στην εμπορία στο κράτος αυτό προϊόντων που φέρουν ταυτόσημο σήμα και προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, στο οποίο δικαιούχος του εν λόγω σήματος, το οποίο ήταν προηγουμένως ιδιοκτησία του ομίλου στον οποίο ανήκουν τόσο ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής όσο και ο δικαιοδόχος του, είναι τρίτος που απέκτησε τα δικαιώματα επ' αυτού μέσω εκχωρήσεως, όταν, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δεσμών που υφίστανται μεταξύ του δικαιούχου του σήματος στο κράτος εισαγωγής και του δικαιούχου του σήματος στο κράτος εξαγωγής, προκύπτει ότι τα εν λόγω σήματα υπόκεινται σε ενιαίο έλεγχο και ότι ο δικαιούχος του σήματος στο κράτος εισαγωγής έχει τη δυνατότητα να καθορίζει άμεσα ή έμμεσα τα προϊόντα επί των οποίων τίθεται το σήμα στο κράτος εξαγωγής καθώς και να ελέγχει την ποιότητά τους.